

Domoljub

V Ljubljani 19. avgusta 1942-XX

55 - Štev. 34

Mlin na vodi

V ogledalu

To je podlost!

Janez ima dekle. Koliko takih Janezov je na svetu! Ze dolgo se poznata in se imata rada ter sta si tako rekoč kakor dva zakonska. Pa Janezu še na um ne pride, da bi se kdaj primerjal z drugimi, ki niso nič boljši od nje. Celo za popolnega poštenjaka se ima ta Janez. Tako-le se izgovarja:

Kaj neki slabega je na tem? Narava je pač narava! Kako bi mogla biti pregrešna? Svoje deklela tudi ne maram slepiti s kakimi obljubami. Srečala sva se pač, se spoznala in se rada imela. Moje dekle je vsega spoštovanja vredna, ni kakor izmed tistih, ki zapravljajo svojo čast. Tudi spriditi je ne mislim, saj večkrat govoriva celo o pošteni rečeh. Morebiti jo celo vzamem za ženo, če se bom mogel poročiti, to se pravi, da bom imel tako službo kakor bi rad. Pohušanja tudi nobenega ne dajeva. Najino razmerje sicer res ni čisto urejeno, pa sem sklenil, da ga razderem, če ne bo drugače. Če to storim, bom že vse storil, da ona zaradi tega ne bo na škodi.

Tako nekako govori naš Janez o tem razmerju. V resnici pa mu lahko povemo: Ljubi Janez, svojemu mesu strežeš, dokler te je pač volja. Zraven pa že malce misliš na kako drugo, sedanjio pa boš mirne duše prepustil njeni strasti, ki si jo sam tako dolgo negoval.

Vidiš, Janez, stvar je taka: Velik grešnik, koruznik ali kaj drugega, ki je morebiti tvoj sosed, pa svoj greh prizna, se bo spokoril, ti pa se ne boš, če boš tako mislil!

Velik ali majhen?

Sosedov Tonče je velik mojster v svoji stroki, kar mu priznavajo vsi daleč na okoli. Pa kakšen človek je ta Tonče! Ni ga menda človeka, ki bi tuje delo mileje presojal kakor on. Če vidi le količkaj dobrega na tujem delu, takoj opazi in na glas pove, med tem ko kako napako na tujem delu skuša opravičiti ali pa jo kar prezre. Zlasti o delih v svoji stroki rad priznava dobre strani. Celo takrat, ko drugi mislijo, da bo kako stvar na ves glas pogrjal ali pa jo malomarno prešel, skuša nači, kar bi se dalo pohvaliti.

Sosedov Tonče je res ljubezniv mož, da je malo takih. Take, ki si prizadevajo, da bi postali mojstri v svoji stroki, zlasti, če so še začetrniki, rad bodri, jim je naklonjen in se mnogo z njimi ukvarja. To je res plemenito!

Kako pa mu je pri sru, kadar poleg nje začno doraščati sile, ki ga utegnejo prekositi v znanju in strokovni sposobnosti? Zdaj šele se bo pokazalo, ali je bil Tonče majhen ali velik. Ali bo doraščajoče talente zavistno gledal ali pa bo z Janezom Krstnikom govoril: »On mora rasti, jaz pa se manjšati?»

Svetovno znani zgodovinski roman »Knez Marko« vam je na razpolago po vseh knjigarnah in trafikah.
Vsaka knjiga stane samo 5 lir.

Vojni dogodki preteklega tedna

Velika italijanska pomorska zmaga

Pretekli teden je bil bogat zelo važnih vojnih dogodkov. Zlasti v Sredozemlju je italijansko orožje prizadelo Angležem silovit poraz. Naj govori vojno poročilo samo:

V zahodnem Sredozemlju je bil 11. avgusta ob zori zapažen in napaden z močnimi letalskimi skupinami in podmornicami Osi velik sovražni konvoj, ki ga je spremljalo močno silovito vojnih ladij, med katerimi je bilo tudi nekaj letalonosilk.

Napad, ki se trajal, je že rodil za nas ugodne posledice: močne izgube so bile zadane spremljavi, spremljevalnim ladjam in zlasti letalonosilkam, ki so pretrpele najhujše udarce, in sovražnim letalskim silam.

Italijanski vojni poročili šteje 808 in 809 prinisata nove podatke o tej veličastni zmagi:

Vojno poročilo št. 808 pravi: Ob zori 11. avgusta so naše podmornice in ogledna letala opazila veliko skupino angleških ladij, ki je plula ob Gibraltarju proti vzhodu. Bilo je več ko 20 ladij, ki so jih spremljale tri bojne ladje, štiri letalonosilke, številne križarke in nekaj desetih rušilcev ter manjše enote.

Istega jutra, 11. avgusta, so nastopile italijanske ter nemške letalske in pomorske sile proti veliki nasprotnikovi skupini. Naše podmornice, bojni čolni in motorne torpedovke, oddelki bojnih letal, strmoglavcev ter torpednih letal, ki so jih spremljale močne skupine lovcev, so skupno prešli v napad ter navzlic kar najhujšemu protiletalskemu ognju in delovanju angleških lovcev torpedirali ter bombardirali mnogo nasprotnih enot te ladijske skupine.

Po celotnem nastopu je imel nasprotnik te izgube: enote kr. mornarice so potopile eno križarko ter tri parnike; enote kr. letalstva pa so potopile eno križarko, en rušilec in tri parnike; nemške letalske pomor, enote so poleg letalonosilke »Eagle« potopile še štiri parnike. Mnogo drugih trgovskih ter vojnih ladij, med njimi ena oklepna in dve letalonosilki je bilo zadetih; nekatere celo po večkrat, tako da je treba soditi, da so se kasneje potopile.

V skrajno hudih bojih, v katerih so naši lovci obvladali nebo nad bojiščem, je bilo sestreljenih 32 nasprotnikovih letal, 13 naših se ni vrnilo na postojanke, mnogo drugih pa je priletelo nazaj z mrtvimi in ranjenimi na krovu.

Večji del spremljajočih ladij se je zaradi nenehnega delovanja naših letal vrnil na isto pot, drugi del pa skuša doseči Malto, medtem ko nemška in italijanska letala neprenehoma tožejo po njem.

Vojno poročilo šteje 809 poroča dalje: V Sredozemlju so bili doseženi novi uspehi v nastopih proti preostalim edinicam sovražne spremljave, ki je bila prejšnje dni napadena. Podmornice in motorni čolni so potopili eno križarko, en rušilec in tri trgovske ladje, torpedna letala in bombniki pa so potopili štiri parnike in zadeli z dvema torpedi eno bojno ladjo, ki je plula proti Gibraltarju; nemške letalske sile so potopile štiri trgovske ladje.

Letalonosilka, ki jo je 11. avgusta zadela podmornica »Uakchiek« na povratku v Gibraltar, je »Furious«.

Med križarkami, ki so jo potopila naša letala, je križarka najmoderneje vrste »Manchester«. — Mnogi sovražni brodolomci so bili zbrani in prepeljani v naša pomorska oporišča in bolnišnice. Drugi so bili izkrcani na tuniški obali.

Italijansko-nemški lovci so sestrelili še deset nasprotnih letal. Naše izgube znašajo 19 strojev. — Dve srednjeveliki ednici Kraljevske Mornarice sta bili poškodovani, in sicer ena težko.

Vojno poročilo št. 813 nadalje poroča, da je italijanska podmornica pod poveljstvom fregatnega kapitana Giovannija Bruna na Atlantiku potopila 3 angleške in ameriške ladje s skupno tonažo 18.000 ton, eno motorno ladjo od 10.000 ton pa poškodovala.

Boji v Afriki

Na afriškem bojišču so bili večji ogledniški in topniški boji. Živahno pa je nastopalo italijansko letalstvo, ki je samo 16. avgusta zbil 14 angleških letal.

Ducejeva zahvala mornarici in letalstvu

Z ozirom na to veličastno zmago je Duce oboroženim silam italijanske kr. mornarice in kr. letalstva izdal tale oklic:

»Častniki, podčastniki, tisti, ki imate kako stopnjo, mornarji in letalci! V dneih 11., 12. in 13. avgusta ste po hudem boju uničili sovražnikove pomorske sile, ki so se še enkrat skušale spustiti v pustolovščine na rimskem morju. Sovražniki, ki je ponavadi tako molčeč in pozven, je bil zaradi hudega svojega poloma pri-

siljen izpovedati izgube ter priznati vašo silajno zmago.

Na dnu Sredozemskega morja leže njegove ladje, ki so jih raztreščile vaše bombe in vaši torpedi. Nemški tovariši so v bratski tekmi z vami noč in dan bili vam ob boku ter zadali sovražniku smrtne udarce.

Častniki, podčastniki, tisti, ki imate stopnje, mornarji in letalci! V kratkem času dveh mesecev ste do najholi žgočega ponižanja uklonili ponos tiste, ki je nekoč bila gospodarica morij, ste zmanjšali njen ugled in nieno moč. Italijansko ljudstvo je ponosno na vas.

Pozdrav Kralju!

Mussolini.

Nemški uspehi na Kavkazu

Istočasno, ko je italijanska mornarica v Sredozemskem morju Angležem zadala ta udarec, so nemške čete na Kavkazu uspešno prodirale proti Kavkaškim goram, kamor se umikajo sovražniki. Nemško in zavezniško letalstvo zadaja Rusom velike izgube. Samo 13. avgusta je bilo sestreljenih 125 ruskih letal. Na obalah Crnega morja so zavezniške letalske in pomorske sile, med katerimi se odlikujejo italijanske vojne ladje, potopile več obrežnih in prevoznih parnikov.

V Donski kotlini je bila uničena cela ruska armadna enota ter je vse Dončuve koleno zdaj v rokah zaveznikov.

Nemško poročilo pravi, da so nemška letala od 8. do 14. avgusta zbila 1208 ruskih letal.

Uspehi nemških podmornic

Nemške podmornice so v Severnem morju ter v obrežnih vodah Severne in Srednje Amerike, zahodne Afrike ter na Atlantskem morju potopile vsega skupaj 19 ladij s 105.000 tonami. Več ladij pa je bilo poškodovanih.

Nemško vojno poročilo od 18. avgusta sporoča, da so nemške podmornice v enem dnevu potopile 11 sovražnih ladij s skupno 72.000 tonami.

Japonske pomorske zmage

Japonsko uradno poročilo veli, da je v siloviti pomorski bitki pri Salomonskih otokih japonska mornarica potopila vsega skupaj 13 angleških in ameriških križark, 9 torpedovk, 3 podmornice in 10 prevoznih ladij. Mnogo drugih vojnih ladij in prevoznih parnikov pa je bilo poškodovanih. — V prvi polovici meseca avgusta so po uradnih japonskih poročilih japonske podmornice potopile 90.000 ton sovražnega ladjevja.

100 ton živeža je dovolila romunska vlada za bedno prebivalstvo v grškem Solunu.

Vse prometne zveze so pretrgane med južno-ameriškim državama Argentino in Chilejem zaradi silovitih nalivov zadnjih dni.

Indijski vojaki so baje ubili angleškega generala Gotta na egiptovskem bojišču.

V Ameriki je umrl znani danski prekoceanški letalec Holger Hoetris.

Veliki nemiri so se začeli zadnje dni po raznih indijskih mestih.

28 ladij in 40 letal so izgubili Američani v pomorski bitki pri velikoceanjskih Salomonskih otokih, poročajo Japonci.

Celo vrsto bark je prevrnil in mnogo drevja je podrl vihar, ki je divjal te dni v okolici Benetk.

Nemška podmornica je potopila v zapadnem Sredozemskem morju angleško letalonosilko »Eagle«.

Oddajo vsega krušnega žita in žita za pokladanje živini je odredila Švica.

Bolgarija bo letos preskrbela Finsko s tobakom, Finska pa Bolgarijo z vžgalicami.

Od 500 milijonov lir na eno milijardo lir bo dvignila svojo dolniško glavnico italijanska petrolejska družba AGIP.

Brzi vlak je trčil v tovarnega med čilskim Valparaisom in Santiagom v Ameriki; 7 oseb mrtvih, 17 ranjenih.

Iz Berlina poročajo, da so Sovjeti od 3. do 4. avgusta izgubili 442 letal, Nemci pa samo 27.

25 dikg težka toča je padala te dni v vzhodnem delu Slovaške in napravila veliko škodo.

Poveljstvo velike italijanske edince na egiptovski sronti.

Kaj je NOVEGA

Dve zlati maši v Stični

Prelepo slovesnost dveh zlatih maš so imeli na Veliki Smareni v Stični na Dolenskem. Jubilanta eta bila dva ugledna duhovnika: dekan Franc Lom iz Svarnja pri Jelšah in župnik Anton Kocjančič iz Prihove pri Kojačih.

Gospodoma zlatomašnikoma priazno čestitamo z lekrenimi: »Na monga letat!

d Za maršala Italije je bil te dni imenovan vrhovni poveljnik italijanskih oboroženih sil v Severni Afriki armadni general Bastico.

d 70 letnik je postal znani brivski in frizerski mojster v Ljubljani Radivoj Pirc. Bog ga živi še mnogo let!

d Uprava splošne bolnišnice v Ljubljani opozarja, da je obiskovalcem vstop po pol 3 popoldne prepovedan in da morajo zapustiti zavodsko področje vsakakor in brezpogojno do 3 popoldne.

d Izredno malo krto v krtin je letos po naših poljih. Očitno je škodovala dolga in huda zima, ki je uničila mnogo teh koristnih živali.

d Dobro so se založili letos s foto nekateri Barjani, ker je z drvmi pač težava. Narezali so jo na različnih barjanskih ravnanah na Hauptmannach in dalje od Crne vasi naprej.

d Še nekaj nesreč. Desno nogo si je zlomil desetletni Ramšek Miroslav iz Ljubljane. — Pri padcu v sobi si je zlomila desnico 79 letna mestna uboga Zornan Marija iz Ljubljane. — Levo nogo si je zlomila 10 letna Tehovnik Jožefa iz Tomšlja.

d Gospodarska reja koz. Kozja je kraljica malega človeka. Ze od nekdaj je bilo tako, da danes pa še prav posebno. Maraško ima kozo za mleko, maraško ima tudi nekaj akromne krme za to živalco, nima pa vsakdo dovolj skušnje in vednosti, kako naj kozo goji, da mu bodo res k hasku. Zato je prav prišla poljudna knjižica pod gornjim naslovom, ki je izšla v založbi Ljudske knjigarnice. Spisal jo je Franc Krištof. O kozjih boleznih pa je napisal poljuden članek dr. Janko Koren. Knjižica velja 12 lir. Kdor se zanima za kozjerejo, mu bo knjižica pravi prišla, ker je res priporočila vredna.

d Omejeni sprejemi v ljubljanski bolnišnici. V splošno bolnišnico v Ljubljani se zaradi splošnega čiščenja kirurških oddelkov odslej do preklica sprejemajo kirurški primeri le, če so neodložljivo nujni, potrebni takojšnje operativne posega. O nujnosti odloča bolnišnica, ki bo zavrnila vsak drug primer. Zato naj se zaradi morebitnega odklona nihče ne pritožuje, če bo njegova pot do bolnišnice zaman. — Uprava.

d Avtonomni oddelek Italijanske Rdečega križa v Ljubljani odreja glede sprejemanja pošiljk za civilne vojne interniranec in vojne ujetnike: Za Campo concentratione p. g. 89 in za Campo concentratione Monigo (Treviso) se bodo sprejemale pošiljke po že določenem redu dopoldne; ob ponedeljkih za naslovnike od A do F, ob torkih od G do K, ob sredo od L do P, ob četrtkih od R do T, ob petkih od U do Z. Ob sobotah se bodo sprejemali paketi za vsa ostala taborišča.

d 1200 gramov testenin in 800 gramov riža. Od avgusta naprej bodo prebivalci pokrajni, ki spadajo pod Tre Venezie po 1200 gramov testenin in 800 gramov riža na mesec.

d Bogoslovec utonil v morju. Pri Fiumicinu se je šel kopat v morje skupaj s tovariši bogoslovec Andrej Vargo. Četudi je bilo morje nemirno, je zaplaval v daljavo, dasi ni bil več plavalec. Prišel se je potapljati in je utonil, preden so mu tovariši mogli pomagati.

d Še en nadomestek za olje. Nabavimo si liter belega vina, od tega vzamemo polno čašo, raztopimo v tej količini veliko žlico krompirjeve moke. To pustimo pet minut vreti, nato dodamo še kozarec toplega olja in ostalo vino ter prekuhamo še vse skupaj nadaljnjih pet minut. Ko se mešanica ohladi, jo napolnimo v steklenice in dobro zamašimo.

d Nesreča ne počiva. 35 letni zidarski delavec Franc Kolenc iz Šmihela je na postaji pomagal pri premikanju tovornega vagona, ki ga je bilo treba naložiti z gradbenim materialom. Kolenc si je pri premikanju vagona pomagal z železnim dro-

gom, ki pa mu je ob vagonu tako nesrečno spodrsnil, da ga je z vso silo udaril po spodnji čeljusti in mu jo razbil. — V kandidjsko bolnišnico usmiljenih bratov se je po zdravniško pomoč zatekel 15 letni Jože Pirc iz Smolenje vasi. Fant se je pri kopanju z glavo zagnal v vodo, ki pa je bila preplutva. Fant je namreč z vso silo zadel na kamen in si prizadejal hude poškodbe.

d Nadzorstvo nad mlini bodo poostriili v Italiji. Mnogo mlinov z industrijskim obratom bodo zaprli, ako nimajo področja, primernega za tako obratovanje. Glede mlinov z rokodelskim obratom, ki imajo pooblastilo za mletje, pa bo določena za posamezne obvezna obratovalna doba in tako omogočeno nadzorstvo izmenično obratujočih mlinov. Obvezna izdaja mlevskega listka bo omogočila ugotovitev vseh, ki imajo pravico obroka v naravi, ali do obrokov pečenega kruha.

d Ulica z japonskimi česnjami. Eno izmed najlepših rimskih cest, Via Panama, bodo v čast Japonski prekrtili v Via Giappone. Kakor poročajo iz Rima, bodo novoimenovano ulico zasadili z japonskimi česnjami, ki jih je japonska prestolnica pred začetkom vojne podarila večnemu mestu.

d Več mleka. Italijanski časopis »Il Solec piše, da bi Italija imela lahko več mleka, če bi začeli tam uvajati govedo holandske pasme. Letni pridelek mleka v Italiji znaša okoli 68 milijonov hektolitrov. Ker holandska krava daje letno do 55 hl mleka, bi se to pasmo zelo povečala množina mleka v Italiji, kjer dajejo krave povprečno le po 20 do 22 hl mleka letno.

d Glasbenik in skladatelj baron Albert Franchetti je umrl te dni v Viareggio. Rojen je bil v Turinu leta 1860. S svojimi operami je dosegel velik uspeh. Posebno je zaslovel z opero »Germania«, v kateri je nastopal svoje dni tudi slavni italijanski tenorist pokojni Caruso.

d Sodobno sadno sušilnico so dobili pred kratkim sadjarji na Viču. Vodji je viški sodjar Jakob Gabrovšek.

d Ko so sekali les. V pogorju Kanin so te dni sekali les in drva ter jih po žični železnici spravljali z oddaljenih pobočij in grap na Serpenico. Pri tem se je odtrgal z vagončeka težak hlo, treščil na tla in v polno zadel 30 letnega delavca Rota Stankota, ki je bil seveda na mestu mrtev.

d Ljubljana je dobila telefon pred 40 leti. V tekočem letu se praznuje najrazličnejši jubilej. Ljudje se spominjajo 100, 150 in 50 letnice ustanovitve različnih ustanov in podjetij. Pred 40 leti je Ljubljana dobila svoj prvi telefon. Telefonski aparati, ki so bili takrat še kaj enostavni, so bili nameščeni v eni sobi sedanje glavne pošte. Konec l. 1898. je Ljubljana štela 124 telefonskih naročnikov. Telefon so pred 40 leti imeli le glavni in vodilni uradi, dalje večja trgovaška in industrijska podjetja in nekateri odvetniki. Takrat je Ljubljana štela do 38.000 prebivalcev, tako da je prišel na vsakega 224. prebivalca po en telefonski aparat.

d Vinske zapore ni več. Glede na to, da je oskrba vojske in oskrba z gorivom z določenimi količinami vina zagotovljena, je ministriški odbor v Rimu dvignil zaporo nad zaloganj vin. S tem naj se omogoči pravilno kritje potreb po vinu do nove letine. Pričakujejo povsod, da bo letošnja trgatve posebno bogata in bodo zaradi tega vsi radi izpraznili dosežanje zaloge, ki morajo biti do prihodnje trgatve prazne.

d Oddaja plina v Ljubljani. Na odredbo pristojne oblasti bo imel plin ob delavnih običajnih prikladi od 7 do 12.30 ter po enournem prestopu spet od 13.30 do 16 popoldne in od 18.30 do 20.30 zvečer. Ob nedeljah in praznikih je pa običajna oddaja plina omejena na čas od 7 do 9 ter od 10.30 do 13.30 in od 18.30 do 20.30 zvečer. Zelo pogosto se dogaja, da stranke kličejo plinarne, češ da je plinovod pokvarjen, da ne gori, da je potrebno popravilo, ker so poskušali rabiti plin ob času zapore.

d Nevihla nad Cormonsom. Oni ponedeljek so je okrog osemih zvečer nad okolico Cormonsa utrgal oblak. Med silovito vihro in strašnim nalivom je nenadoma začela razbijati toča. Oklestila je sadovnjake, polja in vinograde. Precej sta trpeli turščica in trta. Nevihla je ponekod poškodovala tudi mnogo dimnikov in razkrila več streh. V Cormonsu samem so se zaradi naplave zamašili cestni kanali in je voda vdrla v kleti in priključna stanovanja.

d Zatemnitveni čas v ljubljanski pokrajini traja sedaj od 9 in pol zvečer do 5.30 zjutraj.

d Na Ignacijevu so pri gor. »Jezuitarjih, kakor po domače pravijo, slovesno praznovali god župnega patrona sv. Ignacija. Po številnih sv. mašah, ki so si sledile v dopoldanskih urah, je bila

NOVI GROBOVI

V Hotovljah je umrl 75 letni kovač Franc Karmel, pd. Pekale, znani izdelovalec izvrstnih sekir. — V Zagrebu je odšel v večnost 70 letni Milovan Hajdinjak, prvi ravnatelj zagrebškega mestnega magistrata. — V Dravogradu eta umrla 42 letna posestnica Marija Vratarjeva in 45 letni posestnik Franc Vivod. — Na vzhodni fronti je padel vojak Rudolf David iz okolice Ptiberka. — Pri ruskem Voroncu je našel smrt 35 letni koroški rojak Karel Kimec, bivši športni učitelj. — V Ražnju se je preselil v večnost bivši uradnik Mestne branilnice v Mariboru Ljudevit Kranjc. — V Belgradu je zapustil solzno dolino odvetnik dr. Fran Jež. — V Mariboru je umrla 72 letna zasebnica Marija Tunič. — V Spodnji sv. Kungoti je v visoki starosti 88 let umrla vdova po nadučitelju Alojzija Roškar. — V St. Ožbaltu pri Mariboru je v starosti 56 let odšla v večnost zasebnica Antonija Hojnik. — V Ptujju je umrla zasebnica Ivana Raštajgar. — V Mariboru je umrla Alojzija pl. Milinkovič, žena upokojenega linjskega ladijskega kapitana Milana viteza pl. Milinkoviča. — Dalje eta umrla v Mariboru 83 letna vdova pekoveškega mojstra Marija Cnaver in 48 letni cestni delavec Franc Miško. — Na Sladki gori eta umrla Marija Drobinec in Pavel Sarlah. — V Ptujju so odšli v večnost Ljudmila Trženič, Franc Potočnik, Ivana Sluga, Ivan Čeh in Alojzij Masten. — V Teharju pri Celju eta umrla Stefan Zaveršek in Ivan Tovornik. — V Ljubljani so odšli v večnost: Terezija Trnovec roj. Zupančič, Ana Deter roj. Kail, državni upokojenec Andrej Cimerman in pa 88 letni Anton Melik. — Naj počivajo v miru! Preostale tolaži Bog!

ob enajstih slovesna pontifikalna sv. maša, katero je opravil domači župnik prelat msgr. Piciulin. Petje pod vodstvom mojstra g. Komela je bilo lepo, na višku.

d Nov zvezdarski stolp so zgradili v papeževem dvorcu v Castel Gandolfo. Tam bodo namestili vse aparate bivše zvezdarske opazovalnice v vatikanskih vrtovih

d Poročne nagrade vojnim ranjencem. Narodni odbor zveze vojnih ranjencev in pohabljenec je sklenil priznati posebne poročne nagrade po 1000 lir težjim invalidom, po 500 lir ostalim invalidom, ki so se borili v sedanji vojni in ki so se poročili po 1. avgustu.

d 100 hl vina je podarilo italijanski armadi prebivalstvo Vignanella, kjer je poljedelsko in vinogardniško središče.

d Najmlajši vojak na ruskem bojišču je gotovo 15 letni Ernest Borgini, sin manipulskega vodje Marija Borginija iz Cunea. Uvrstili so ga v bataljon »Mc. Rojen je bil 18. aprila 1927 in je torej najmlajši italijanski vojak na ruski fronti.

d Cene grozdju. Poljedelski minister je določil grozdju sledeče cene: V času od 10. avgusta do 10. septembra po 300 lir 100 kg za najboljšo grozdje, 240 lir za drugo vrsto grozdja, 180 lir za tretjo vrsto grozdja. V času od 11. septembra do 10. oktobra 250, 200 in 170 lir V času od 11. oktobra do 10. novembra 270, 230, 170 lir — vse za metenski stol.

d Poldrugi stol žita za vsakega člana družine lahko zadrže župniki in drugi duhovniki, ki upravljajo lastno ali cerkveno kmečko posest, je odločil minister za poljedelstvo.

d Cene krompirja za jesen. Ministrstvo za kmetijstvo je določilo cene jesenskemu krompirju. Stol bo veljal v kraju pridelave 75 lir. Ta cena bo veljala za čas od 1. avgusta do 1. novembra, vendar je dovoljeno povisjanje po 2.50 lire za vsak mesec. Izjemo tvori samo holandska vrsta krompirja. Ta vrsta bo za 10 lir dražja kakor vse ostale druge.

d Uredbo o izpremembi bivšega jugoslovanskega lovskega zakona je priobčil pred kratkim Uradni list. Nadzorstvo nad lovom, kakor tudi posepeševanje lova bo edelej poverjeno ministrstvu za gozdarstvo in rudnike. Vsak lovec mora imeti lovsko izkaznico; brez nje ne sme nihče lovit ali imeti lovišča v najemu.

d Ko je izpila pol litra vina, je umrla. Šestletna Rosana Conera iz Bologne je v odsotnosti staršev segla po steklenici, ki je bila na mizi. Nagnila je steklenico in počasi izpila vso njeno vsebino — pol litra vina. Ko so starši prišli domov, je imela revica že hudo mrzlico. Kmalu nato je deklece umrlo.

Okrog sosedov

• Zetev se približuje h koncu po večini krajev na Hrvaškem. Mlačev je v razmahu. Pridelek je dober in pišejo, da je krub ljudskim množicam zagotovljen.

• Da se onemogočijo poljske tatvine, so število čuvajev na Hrvaškem zelo povišali.

• Pri kopanju je utonila v Dravi 18 letna Margareta Vrtačičeva s Ptujске ceste v Mariboru.

• Ko je obiral češnje. Na Sp. Jezerskem je delavec Josip Štuler obiral češnje. Kar je priburmela nevihta, med katero je večkrat treščilo. Strela je udarila v češnjo in ubila Štulerja, ki je zapustil šest otrok.

• Okrog tri milijone ovac je po zadnjem štetju na Hrvaškem.

• »Živi koledar.« V Dolu pri Ljubljani so ustanovili skupino vojakov bivše avstrijske armade, ki šteje že 53 članov. Med njimi je tudi vojni invalid, ki se je leta 1878. udeležil okupacije Bosne in Hercegovine, 85 letni Ivan Zajc. V Bosni ga je zadela krogla v koleno. Kljub večkrat starosti je še vedno popolnoma zdrav in ga zaradi dobrega spomina nazivajo živi koledar.

• Za tiste, ki so bili nasilno upokojeni. Poglavnik Hrvaške je izdal novo naredbo o računanju službenih let, ki velja posebno za tiste, ki so bili v prejšnji Jugoslaviji predčasno upokojeni. Veš državni in samoupravni uradniki, ki so bili predčasno upokojeni, imajo pravico na penzijo, kakor da so ves čas, kar so bili upokojeni, preživeli v aktivni službi. Prav tako tudi potomcem tistih predčasnih upokojencev, ki so umrli, pripada pokojnina, kakor da so do dneva smrti bili v službi. Enako se veem še sedaj aktivnim uradnikom, a so bili morda upokojeni nekaj časa, šteje pokojninska doba v aktivno dobo ter v napredovanje in v pokojnino. Ti predpisi, s katerimi se popravljajo krivice prejšnjih uprav, veljajo samo za one, ki so bili nasilno upokojeni, ne pa tudi za tiste, ki so dali sami ostavke ali pa so bili na prošnjo upokojeni.

• Po vsej Hrvaški so slovesno praznovali 14 letnico smrti Silepana Badiča, najalovešneje pa v Zagrebu, prestolnici Hrvaške. Sv. maša zadušnica je bila v katedrali. Mesto je bilo odeto v črne zastave in vse trgovine so bile zaprte. Tudi po drugih mestih so se ustajši spomnili smrti velikega hrvaškega voditelja, ki je umrl mučeniške smrti pred štirinajstimi leti 8. avgusta.

• Slovenski otroci so obiskovali v ločelem letu 1942 v erbskem Valjevu osnovno in meščansko šolo ter gimnazijo. Več med njimi jih je opravilo nižji tečajni izpit. Uspeh slovenskih otrok je zelo lep in je bila neka Slovenka najboljša učenka v meščanski šoli.

• Odpadla jabolka zbirajo na Štajerskem. Zbiralnice plačujejo 9 mark za 100 kg.

• Kazne nezgode. Rebra si je polomil 22 letni Lojze Zupanek, zaposlen v parnem mlinu v Melju. • Nogo si je zlomil 28 letni hišni posestnik Henrik Gozdnik iz Maribora. • Dvakrat si je zlomila medenico 16 letna Silvana Niklas v Spod. Bregu pri Ptuj, ki je padla s sadnega drevesa. • Med delom je padel 15 metrov globoko in si zlomil obe nogi kamilomeški delavec Jožef Lukaz pri Sveti Kunzoti.

• Lurško baziliko grade v Zvonimirovi ulici v Zagrebu. Kakor upajo, bo cerkev v celoti dograjena že leta 1943.

• Petim je rešil življenje. Mestna uradnica v Ormožu Pavla Ivanušca, stara 22 let, se je šla v Dravo kopat. Plavala je že kilometer daleč navzdol in je nameravala pred mostom, ki ga grade čez Dravo, priti na levi breg Drave, kar pa se ji ni počečilo. Pri mostu so jo zgrabili deroči valovi in jo odnesli. Vpila je na pomoč. Posrečilo se ji je doseči 60 metrov niže ležeči mlin na brodu, kjer se je krčevito oprijela verige, s katero je mlin pritrjen. Klince na pomoč je siljal mlinar Ivan Jeremiec, ki se mu je posrečilo Ivanuševu prijeli za laze in jo s pomočjo Ludvika Borka, ki je tudi prihital na pomoč, spravil v čoln in tako rešiti gotove smrti. To je že peti primer, ko je Jeremiec rešil življenje evojemu bližnjemu.

• Dela za dvojni tir na progi Zagreb—Zidani most ugodno potekajo in bodo v odseku Zagreb—Sotla bržkone do božiča končana.

• Družine z mnogo otroki je obiskal te dni okolišni vodja Pilz v Kamniku. Pri enih je s pomočjo socialnega urada odpravil različne nedostatke, pri drugih je urejal stanovanjske težave. Nekaterim je dal polpore v denarju ali v živilih.

• Okrevališče za matere. Graščino na Ravnom pri Guštaju so preuredili v gospodinjsko šolo.

NAŠI VELIKI MOŽJE

Simon Gregorčič

Kakor je Francè Prešeren naš največji pesnik, tako bi lahko rekli za Simona Gregorčiča, da je, zlasti med našim preprostim ljudstvom, najprijubljenější slovenski pesnik. Kajti naš »goriški slavček« je pel res kot slavček tako ljubke in preproste pesmice, da so se ljudstvu izredno priljubile in se obenem z melodijo tako razširile posebno med našo mladino, da so nekatere kar postale last narodova, da so ponarodele.

Simon Gregorčič se je rodil 15. oktobra 1844 v Vrsnem pod Krmom v župniji Libušnje. Tamkaj je ob času pesnikovega rojstva in mladosti župnikoval njegov daljnji sorodnik Anton Gregorčič. Pri njem je mladi Simon obiskoval ljudsko šolo. Ker pa je bil izredno nadarjen, je vikar svetoval staršem, naj dadó dečka v gimnazijo. In res. Leta 1853. je Simon odšel v Gorizio, kjer je najprej obiskoval trivaliko (višjo ljudsko šolo) potem pa je vstopil v gimnazijo in jo dokončal l. 1864. Na gimnaziji je bil poznejši pesnik odličien učenec in, vprav ko je maturiral l. 1864., je stopil v slovensko javnost s svojimi prvimi pesmimi v Janežičevem Slovenskem glasniku s skupino rodoljubnih pesmi pod skupnim naslovom: »Iskrice domorodne.«

Po maturi bi bil rad šel studirat stare jezike in književnost, toda ni imel sredstev. Zato se je odločil — ne posebno rad — za bogoslovje v Gorizii. Tako je l. 1868. postal duhovnik. Služboval je najprej pet let v Kobaridu, kjer je bil sedež njegove rojstne dekanije. Ta prva leta njegovega kaplanovanja so bila najlepša doba njegovega življenja. V Kobaridu je imel namreč velikega osebnega prijatelja dekana Andreja Jakšeta, ki je imel popolno razumevanje za bolehnega in občutljivega kaplana Gregorčiča. Tam je živel njegov prijatelj iz gimnazije Ignacij Gruntar.

Ko je bil l. 1873. Gregorčič premeščen iz Kobarida v Rifenberg, se je za zmerom končala lepa doba njegovega življenja. Tamkaj ni bil zadovoljen in leta 1881 je stopil pesnik v začasní pokoj. Od 1882 do 1888 je bil zopet v službi kot vikar v Gradišču, potem pa je stopil v pokoj, ki ga je užival deloma v Gorizii, deloma na Libušjem, dokler ni 24. novembra 1906 v Gorizii umrl in bil po lastni želji pokopan na Libušjem, v svojem »planinskem rajju«, po katerem se mu je vse življenje tako tožilo, kadar koli je bil ločen od njega po sili razmer.

Pesniško so na Gregorčiča vplivali najprej domači kraj, gore in planine, ki jih je tako ljubil. Ljubezen do planin odseva iz premnogih njegovih pesmi (Oj zbogom, ti planinski svet, Veseli pastir). Prav valoviti svet njegovega rojstnega kraja in mebka brda so dala pesniku mehko, čustveno črto, ki jo utegnemo videti skoro v vseh Gregorčičevih pesmih. V gimnaziji je imel nanj velik vpliv profesor slovenščine Ivan Solar. Mnogo je pesnik študiral tudi zasebno s prijateljem Stresom in Ignacijem Gruntarjem. Vsem tem možem je pozneje posvetil tudi pesmi osmrtnice. Zlasti je vzljubil Gregorčič našo narodno pesem, pa seveda tudi Prešerna, Levstika, Jenka in Stritarja. Stritar mu je bil tudi učitelj v pesnenju, zlasti v svojem Zvonu na Dunaju l. 1870, kjer se je Gregorčič najmarljiveje oglašal. Nekoliko je Stritar vplival tudi s svojim svetožaljem na mladega pesnika, vendar ne toliko miselno, kolikor bolj čustveno.

Gregorčičeve pesmi so lirске, tako miselne, še bolj pa čustvene. Po svoji snovi so rodoljubne, poučno vzgojne, globoko miselne, nekaj ljubezenskih, stanovske, pa tudi nekaj pripovednih je zapel. Med rodoljubnimi so zlasti znane: V pepelnici noči, Domovini, Znamenje, Odlikovanje, Dekletova molitve in druge. Med poučnimi naj omenimo: Daritev, Sam, Na bregu, Pozabljenim, Zvijljenje ni praznik. Pesmi, v katerih je opeval svoj duhovniški stan, bi bile: V celici, Lastovkam, Ti veselo poj, Moj črni plašč, Ujeteja pičica tožba, Samostanski vratar itd. Nekaterim se kar vidi, kako so zapete v narodnem duhu: Njega ni, Izgubljeni cvet itd. Med pripovednimi pa gotovo poznate Jeftejevo prisego, Rabeljsko jezero, Hajdukovo oporoko, Drazbo in druge. Za najlepši primer globoko miselnih pesmi izpod Gregorčičevega peresa naj pa navedemo od Človeka nikar.

Ob Simonu Gregorčiču se je vnel v našem javnem življenju prav oster boj. Nekateri so ga morda preostro grajali zaradi ljubezenskih in stanovskih pesmi (na pr. dr. Anton Mahnič), drugi pa spet pretirano hvalili (na pr. Zvonovci). Pesnik je sam napisal svojo Obrambo in razložil, da nikakor ni pesnik prestrogo dosledno misleča duša, marveč pač — pesnik! Davae vemo, da nikakor ne veljajo več prestrogi nazori, ki so pesniku očitali, češ, da ni bil dober duhovnik. Na Gregorčiču ni ostala senca v njegovem lepem značaju niti ne v njegovem pesniškem delu.

Posebno lep je Gregorčičev pesniški jezik, in zlasti je vidna muzikalnost njegove pesniške besede. Saj je Gregorčič verze kar stresal iz rokava, tako je bil res ves pesnik! Bil je v resnici eden izmed največjih slovenskih pesnikov v drugi polovici prejšnjega stoletja. In prav zaradi premnogih njegovih pesmi, ki so ponarodele in jih nati fantje in dekleta pojo še danes na vasi in na preji, bo ostalo njegovo ime med ljudstvom za zmerom zapisano, naša književna zgodovina pa ga bo nedvomno štela za enega izmed svojih največjih mož.

• Na Hrvaškem delajo. Med drugimi večjimi deli v Neodvijeni Hrvaški hitro napreduje tudi izočeuvanje velikega Jelas polja, ki obsega 37.000 oraovoz zemlje, izpostavljene doslej poplavam. Za kopanje kanalov uporabljajo dva velika žerjava. Računajo, da bodo do konca prihodnjega leta končali vsa dela in bodo s tem pridobili mnogo rodovitne zemlje.

• Nagrade pridelovalcem pšenice. Hrvaško kmetijsko ministristvo je priredilo natečaj za čim večji pridelek pšenice na katastrski orali. Določili so nagrade po 5000, 8000 in 10.000 kun. Prvi dve nagradi sta omejeni na poedine kraje, zadnja nagrada pa je okrajna in jo bo dobil kmet, ki bo dosegel največji povprečni pridelek pšenice v določnem okraju.

• 6000 vagonov pšenice je pripravila erbska vlada za nekmetsko prebivalstvo Srbije.

• Prvi pravoslavni rekruti so se priglasili za vojaško službo v Sarajevu. Prideljeni so k delavskim edinicam, v katerih so pravoslavne vere tudi častniki, ki so bili kdaj prej opuščeni iz vojaške službe.

(Dalje.)

Ko so očetu prebrali pismo, je molčal. Teško se je ločil od domačije. Pred odhodom je obiskal njive in vinograd, živino in sosede, samo na pečeno gmajno ni šel. Na predvečer slovesa je Tiika peljala na Fortunatov grob. Zajokal je ob velikem kanunu in naročil, naj ga mrtvega pripeljejo domov in pokopljejo zraven Fortunata. Drugi dan so ga spremili na postajo. Mirno in vdano je stopil v vlak in gledal skozi okno, kako izginja vas, hribeček za njo in biša na hribečku, pa velika, široka cesta ob vasi...

SETEV ZORI

Na samostanskem dvorišču je pripraviljaj Niko voz. Visoki, sivi zidovi so pili hladno večerno sonce. Zeleni bršljan je šuštel v vetru in silil med ovenelo zelenje, ki se je samotno skrivalo v kamenitih razpokah. Nad vodnjakom sredi so zborovali golobi. Presedali so se na stare klopi, obrabljena kolesa, velike ornice in čakali, kdaj pride stari brat Klemen, da jim prinese zrnja. V temnem kotu je na križem hodniku visela stara božja Martra, nad širokim zarezanim klefalnikom. Iz kleti je udarjal duh po kipečem vinu ter se mešal z neprijetnim vonjem po kisavi in trobnobi.

Stara stavba je gledala skozi majhna okna s hriba v dolino, kjer je šumela med turšičo reka, ki je v loku zavila okrog vasi, da je bilo komaj prostora za železniško postajo. Za majhnimi okni so se vlekli ozki hodniki s škripajočimi žganicami, obloženi z okajenimi slikami žustiljivih redovnikov z dolgimi sivimi bradami. Ozka vrata, zaznamovana s številkami, so vodila v celine, kjer so pri knjigah ali pri mizarških mizicah sedeli menihi. Na vratih s številko 1 je bil pritrjen napis: P. Serafin, gvardijan. Zaprl je veliko knjigo, vzel z obešalnika plašč in zaklical skozi okno: »Hej, Niko, si že napregel?«

»Tako je!«

»Pridi malo gor!«

Niko si je obrisal roke v moder predpasnik, odločil komat in odhitel po lesenih stopnicah.

Na hodniku ga je prestrigel oče gvardijan. Gladil si je dolgo brado in gledal skozi okno v dolino.

»Na postajo pojdeva,« je dejal momljajoče. Čudnega gosta dobimo. Dobro ga poznaš!«

»Tako je zategnil fant.«

»Oče se pripeljejo z vlakom,« je naglo vpadel gvardijan.

Suhljati obraz Nikotov se je raztegnil, oči so se mu zaiskrile, besede pa ni mogel izreči.

»Povedal bi ti bil že prej,« je nadaljeval predstojnik, »pa sem namenoma odlašal. Oče so bolni, potrebujejo miru. Povabil sem jih k nam. Popazil boš nanj tudi ponoči, zato sem mu odkazal sobo zraven tvoje. Podnevi bo pomagal na vrtu, če se mu bo hotelo, v ostalem sem že vse uredil s predstojniki in z družino. Tako, sedaj več vse! Kar hitro napreži!«

Niko se je obrnil.

»Se nekaj je hitel gvardijan. »Kar nič mi ne sili v očeta. Bomo videli, če te bo spoznal. Domačih mu nič ne omenjaj. Tako! Pojdiva, da ne zamudiva vlaka.«

V stari kočiji sta se odpeljala po kriventastih ulicah. Ljudje so pozdravljali gvardiana, ki je znal prijazno poblehno odzdravljati z malo karpico na glavi. Zenske so ugibale, kakšnega gosta bodo pripeljali v kloster. Iz hiš je dišalo po polenti, na tnalu so moški cepili drva, otroci so se pa podili okrog starih mestnih vrat. Za gorami se je kopal, večerno sonce in zlatilo majhna okna na zastarelih hišah.

Po klanecu je Niko močno zavrl voz in z napetimi vajeti krotil spoštita konja. V dolini se je zaslišal vink, ki je v presledkih kašljaj kakor nalušen stavec.

»Le poženi, da ga prehitiva!« je vzpodbujal gvardijan.

Zavila sta v ostrem ovinku in obstala pred majhno postajo. Zavore so zakrípale in vlak je obstal. Le nekaj ljudi je izstopilo. Med njimi je

bil postaren možak, ki je začudeno zrl naokrog. Gvardijan je odhitel k njemu. Pristrčno mu je stisnil roko in ga za pazduho peljal h kočiji. Niko si je globoko na čelo pomaknil klobuk, da bi ga Gregor ne spoznal. Ni mogel verjeti, da je svoj čas ponosnega gospodarja čas upognil v sključnega starčka. Uslužno je pomagal Gregorju na voz, zavlekel je pod sedež zašito vrečo z obliko, nategnil vajeti in pognal. Konja sta odbrzela po ovinku in lahотно potegnula v klanec.

»Kako vam ugaja, oče?« je vprašal gvardijan.

»Jejhata vendar,« je otroče jecljal Gregor.

»Gospoko je vse! Tako se mi zdi, kot svoje dni, ko smo se vozili na božjo pot. Dobri konjiči, pa spreten voznik! Dejal bi, da ni nič slabši kot naš — no ja, saj si ga poznate!«

Gvardijan je presekal razgovor in vprašal po materi, sestri, domačinih in znancih. Niko je nalezal ušesa, v razgovor se pa ni vtaknil. Na dvorišču je ustavil.

Brat Klemen je ravnokar prijel za klavdvo in udarjal po zarjaveli železni plošči, da bi priklical menihe k večerji. Gregor je začuden gledal, kako se iz temnih hodnikov prihajali kapucini, kakor čebele iz panja. Gvardijan ga je peljal v veliko obednico ter ga posadil zraven sebe. V dolgih vrstah so stali kapucini z rokami v širokih rokavih in molče čakali na molitev. Na znamenje so začeli z molitvijo ter se sklanjali k tlem. Ob koncu so se pripognili prav do tal in poljubili pod. Brez besed so tiho posedli na svoja mesta. Mlajši kapucin je štjal iz debele knjige na glas. Gregorju je bilo tesno pri srcu. Obratjal je v zadregi oči k velikim, okajeni lampi, ki je visela izpod lesenega stropa in metala medlo luč po obširnem prostoru. Dva brata sta nosila na mizo preprosto jed, ki se je kadila iz velikih skled. Gvardijan je zajel in naložil Gregorju na krožnik. Potrkal je po mizi, vstal in predstavil Gregorja družini: To je moj oče! Izbral si je naš samostan, da bi v njem preživel še zadnja leta svojega življenja. Blagoslovljen, ki prihaja v imenu Gospodovem!«

»To je moj oče!«

Vsi menihi so ponovili: »Blagoslovljen!«

Po večerji so odmolili, se zvrstili v procesijo in z nizkim glasom zategovali molitev za rajne. Po temnih hodnikih so prišli v cerkev. Gregorju je bilo tesno pri srcu. Zdelo se mu je, da stopa za Fortunatovim pogrebom. Slika svelega Frančiška, krvavega na rokah in nogah, mu je strah povečala. »Tu nekje se mora vciati Fortunat,« ta misel se mu je zajedla v možgane. Po končan molitvi ga je odpeljal sin v majhno celico. Plašno je zrl stavec na stene in se odmikal od kotov. »Tu je vaša soba, oče!« ga je tolažil gvardijan. »Kar mirno ležite in so pošteno odpočite.« Voščil mu je lahko noč in stisnil roko. Opazil je, da se Gregor tresse. »Kar pozabite na prejšnja leta!« ga je miril. »V novem kraju ste, med novimi ljudmi in v novem življenju. Pri nas ni strahov!«

»A res?« je zategnjeno vprašal.

»Molitev in božji žegen so jih pregnali. Če bi pa ne mogli spati, kar potrkajte na sosednja vrata. Tam spi naš hlapec, ki naju je pripeljal v samostan!«

»Že dobro!« je udano jecljal Gregor. Pokleknil pred sina, da ga je požegnal in se poslovil.

Tibi koraki gvardijanovi so odmevali po hodnikih in umrli v sploščem samostanu.

Gregor je ležal na slamnato posteljo, se petkrat pokrival in ugasnil svečo. Zaspal pa ni mogel. Slišal je ropotanje težkih voz, različno je videl Fortunata in za njim palirja. Menil je, da sanja, pa ni. Za roko se je prijel in prepračil, da je buden. Prikazni so postale žive. Prisegel bi, da je palir zamahnil proti Fortunatu. Različno je slišal krik malega Nejkca ter ga videl bežati po rebri. Prižgal je svečo, toda prividi niso izginili. Poskusil je poklicati, pa ga je nekaj tiščalo v grlu. Udaril je po vratih in plašno zrl naokrog.

V sosednji sobi se je zganilo. Vrata so se odprla in vstopil je hlapec s svečo v roki. Medta svetloba mu je obevala obraz.

»Kaj bi radi, oče?« Vam je slabo?«

Stavec je zrl nepremično v fantov obraz. Zdrznil se je in umaknil k zidu.

»Pri moji veri, da je on!«

»Pri moji veri, da je on!« je preplašeno javkal.

»Kdo?« je vprašal hlapec.

»Ti si, Niko!« je zakričal Gregor. »Vsi ste prišli za menoj. Fortunat, Nejkček in ti... Puštite me, saj nisem še mrtev!« Obrnil se je na slamnati in si zaril obraz v rjuho. Niko je obstal kakor okamenel. Prav nič si ni vedel pomagati. Pognril je stavec, potolažil ga je, da se moti, da je le navaden hlapec, ki služi v samostanu, prigovarjal mu je, naj mirno zaspi in se tihoma umakni v sobo. To noč niso trije v samostanu zatankali očesa: stari Gregor, hlapec Niko in oče gvardijan. Ko je Klemen odzvonil svečo jutro, so vstali utrujeni in neprespani. Najbolj zmučen in nemiren je bil Gregor.

Na samostanskem vrtu je Niko obrezoval trto. Pod pazduho je tiščal velik snop bek in z njimi vezal mladje na rahle. Sonce se je vzpelo med plante in klicalo iz brežin zvonce, ki so pozvnanjali akritim vijolicam. Z močnimi škjarjami je rezal hlapec v trte, da so se sotežile od bolesti. »Odrežem, privežen!« so pele škjarje. Niko je mislil tako žive misli, kot se svoj živ dan ne. Pred očmi mu je vstajala brajda. Med plantami je hodila Tilka. »Odreži preteklost, priveži prihodnost!« je pela in se smehljala fantu. Pa je prišla na osredni mati. Suh obraz ji je stekala siva ruta. V caini je prinesla južino. Vas sključena je hodila po vinogradu. »Naš mladi jih reže,« je govorila Tilka. »Gregor jih ne bo nikoli več!« Različno je videl, kako si je s predpasnikom obrisala oči. Tako je bil zaverovan v je misli, da ni videl Gregorja, ki je s povešeno glavo prišel po strmih stopnicah in sedel na brežino. Zlezel je v dve gubi in skrivaj motril hlapec. Spremljal je vank njegov gib. Naenkrat je spustil roke in dvignil glavo. »Pri moji veri, da je on!« Le zakaj mi skrivajo!«

(Nadaljevanje prihodnjik.)

Čebela – vzor pridnosti

Čebele bivajo v skupnem gospodarstvu in podpirajo z delom druga drugo; pravimo, da žive zadržno.

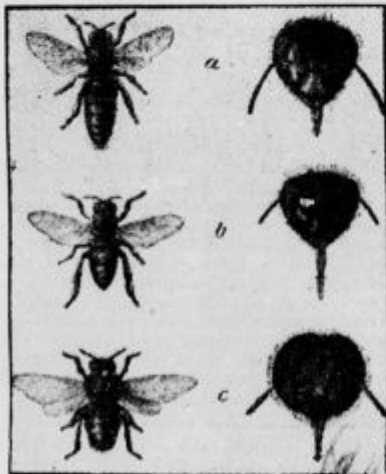
V čebelni zadrugi ločimo troje vrst članov: nekaj sto samcev, t. j. trotoev, nekaj tisoč delavk,

Delavka z odprtim zadkom, posebej glava in telo — vse povečano

to je samice, ki ne ležejo jajčec in eno samo matice, to je samico, ki leže jajčeca.

Delavke prehranjujejo vso družino. V medenem želodčku donšajo raz cvetlic v panj med, nabirajo pa tudi cvetni prah. Zmes medu in cvetnega prahu je ličinkam v hrano. Med, ki ga čebele ne povzijejo sproti, odlagajo v satju, ki je sestavljeno iz šesterooglatih voščenih stanic. Vošek izločajo delavke iz posebnih voščenih žlez na trebušni strani med zadkovimi obročki. Izlo-

Domata čebela: zgoraj matice, v sredi delavka, spodaj troj — vsi v naravni velikosti

čene tanke voščene ploščice odtržejo ter jih s čeljustmi zgnetejo.

Medtem ko donšajo delavke hrano, leže matice jajčeca v stanice. Po treh dneh se izvali iz jajčeca brezroka in breznoza ličinka, podobna majhnemu belemu črviču, katerega delavke skrbno pitajo. Po šestih dneh so ličinke popolnoma dorasle in delavka pokrije stanico z voščenim pokrovcem. Ličinka se sedaj zabubi in v nekaj dneh se iz hube razvije delavka. — Trote odgajajo v nekoliko večjih stanicah, matice pa v sodčkastih, navzdol obrnjenih matičnjakih.

Polagoma se je zarod tako namnožil, da nima več prostora v panju, zato zapusti stara matice in z njo del zadruga panj in se izseli; pravimo, da čebele rojijo. Roj leti za matice, ta pa sede,

ker ni vajena dolgo letati, na bližnje drevo, plot ali zid; okoli nje se zbere ves roj, čebele se oklenejo druga druge tako, da nastane velika kepa. Čebelar, ki je ta dogodek že prej pazno opazoval, hiti za rojem in ga ogrebe v pripravljeni prazen panj; pazi pa mora, da je v panj spravil tudi matice, zarodnico nove zadruga. Ako je v prvotnem panju zarod še zelo številen, rojijo čebele drugič, celo tretjič, vodi pa jih mlada matice.

Vsega medu čebele ne porabijo; del satja in medu vzame čebelar lahko iz panja in dobi s tem plačilo za svoj trud. Vremenske razmere neredko povzročijo, da čebele še zase ne naberejo dovolj hrane. V takem primeru jim mora čebelar priskočiti na pomoč z medom ali sladkorjem, ker bo sicer ob panje.

Čebela je človeku vzor pridnosti. Ne pozna počitka, pozna le delo in žrtve za svoj rod.

Izračunali so, da je pri čebelah potrebnih 12.000 delovnih ur, da naberejo in izdelajo pol kile medu. Ako bi morda to delo napravila ena

Roj v zmanjšani meri

sama čebela, ki bi delala osem ur na dan, bi potrebovala za to pet let in dva meseca. Življenje čebele je prekratko, da bi mogla to delo opraviti. Živi komaj 25 dni, torej komaj mese dni v delu in trudu za obstanek svojega rodu in v dobro človeku, ki se rad okoristi s pridnostjo te male, marljive živalce.

Čebela, ki leta od cvetlice do cvetice, ne obiskuje le trat okrog panja, temveč je dokazano, da se oddalji do 3 km od doma. Ako računamo le polovico te poti, torej 3 km za tja in nazaj, tedaj je potrebnih 37.500 takih izletov za 40 miligra-

Kos satja; na levi strani matičnjak

mov cvetnega prahu in 1500 gramov cvetličnega soka, kar skupaj da pol kile medu.

Iz vsake cvetnice čaše pobere čebela $\frac{2}{10}$ miligram soka. V eni minuti obišče 10 cvetic. Ker traja njen izlet vsakokrat deset minut, preišče tedaj vsakokrat približno 100 cvetnih čaš, ker opravi vsaka čebela do 40 izletov na dan, obišče dnevno 4000 cvetov. Za 1500 gramov soka, ki je potreben za pol kile medu, bi morala čebela preleteti 112.500 km. To je pot, ki bi nas pripeljala trikrat okoli naše zemeljske oble in je enaka oddaljenosti lune od naše zemlje.

Ako si na ta način predstavljamo delo čebel, tedaj jo bomo gledali s povsem drugačnimi očmi, ko leta od cveta do cveta. V vsakem panju je okrog 10.000 čebel, ki nabirajo najbolj zdravo in najokusnejšo hrano zase in za človeka.

»Dobro jutro, gospod minister!«

Pred kakimi 30 leti je bil po dolgem in uspešnem službovanju upokojen sloveči načelnik pariške kriminalne policije gospod Hamard. Ta mož je bil v vseh francoskih krogih sila priljubljen mož, ker je bil nenavadno prijazen. Njegova prijaznost pa je bila tako velika, da ni pokazal nejevolje niti takrat, kadar je imel dosti dela, pa ga je vmes prišel motiti kak dolg obisk. In zgolj s prijaznostjo je tak nadležen obisk aven vrgele.

Da ne bi človeku, ki ga je bil prišel obiskat v pisarno, kjer ga je sredi dela motil s praznim čvakanjem, pokazal, kako nevršen mu je, ker mu krade čas, si je dobri Hamard izmislil posebno zvijačo. Na svoji pisalni mizi si je dal skrivaj napraviti krait zvonec. Kadar je bil obisk le predolg, je Hamard skrivaj stegnil roko pod mizo, pritisnil na gumb, naker je zazvonilo. Hamard je zdaj brž pograbil telefonsko slušalo ter začel telefonirati:

»Oh, dobro jutro, gospod minister! — Seveda, takoj prihitim k vam poročat. V kratkih minutah bom pri vas!«

Obisk se je med tem dvignil ter odhajal. Hamard ga je še prijazno pospremil prav do vrat, naker je za njim zaprl vrata, se globoko oddahnil ter začel mirno delati.

»Mot Pulke«

Kaj pomenita skrivnostni besedici? Namesto naglih oklepnih kolon in naglih presencenj, kakor svoj čas na francoskem bojišču, uporabljajo zdaj Nemci v bojih na ruski fronti nov način bojevanja, ki ga imenujejo »Mot Pulke«. »Mot Pulke« je orjaški četverokotnik, ki ima na vseh štirih straneh dolge vrste težkih tankov. To je okvir. V varstvu tankov so pehota, raznovrstno topništvo, protiletalski topovi in vsa prehrana, gorivo, popravilnice itd., kar je potrebno za samostojno bojevanje. Vse od infanterista do zadnjega voza je motorizirano. Takšna samostojna orjaška četverokotna enota se na dano povelje premakne in zdobi pred seboj vse, kar se ji postavi po robu. Pri nemškem napadu na Harkov je bila prednja stranica tega četverokotnika dolga tri sto kilometrov.

Lahkoatletske tekme v Berlinu

Dne 2. avgusta so se sestali h tekmovanju na velikem berlinskem olimpijskem stadionu lahkoatletski predstavniki 6 evropskih držav, sami najboljši športniki iz Italije, Madžarske, Finske, Švedske, Nizozemske in Nemčije. Tekmovalno moštvo Nemčije je sestavljeno brez izjeme samo iz frontnih vojakov, ki so jim njihova poveljalstva dovolila za to priliko poseben dopust. Razprodane so bile vse vstopnice ogromnega olimpijskega stadiona.

Nov učni predmet

V Gorch-Fockovi šoli v Blancksee — Hamburgu poučujejo rejo aviloprejk kot posebni predmet. Šola ima krasno urejeno rejo aviloprejk in sloni pouk na praktičnih izkušnjah. V bližini šole je seveda mnogo murv in je zanimanje tamošnjega prebivalstva za rejo aviloprejk prav veliko.

CIGANOVA ZAPUSCINA

Roggero Dombro.

Prevedel Griša Koritnik.

»... Odnosi ga... ciganom... na Španskem...
Videl na starčevem obrazu izraz hrepenenja je Andrejček, ne da bi bil dobro razumel, kar mu je prvi govoril, napravil s glavo pritrilni znak. Medel nasmeh se mu je zahvalil za to obljubo. Z nočnim naporom je umirajoči v drugo pobrskal po svojem župu in se težavno izvlekel iz njega pest kovane denarja, ki ga je dal v roke dečku z besedami:

»Zate... jaz umiram... ni mi več treba...
Pastirček se je začuden zahvalil za darilo, ki se mu je kar knežje zdelo.

Naposed je bolnik po kratkem odmoru pokazal s pestjo proti steni, ki je stala pred njim in zamrmral:

»Zate... tudi tam... tam...
Potem so ga zapustile moči, iztegnil se je in začel spet dihati s tistim mučnim dihanjem, ki se je bilo tako dojmilo dečka.

Andrejček je upiral pogled v označeno smer, toda ničesar ni videl.

»Ubozi medvedov gospodar,« je mislil sam pri sebi, »ne ve več, kaj govori; gotovo se mu že blede. Vsekakor pa ga, ker je videti, da trpi, ne morem zapustiti; in ker ne vem, kaj mi je storiti, pojdem iskat pomoči k najbližji kmetiji, to je k županovi.«

Zapustil je Španca poleg medveda, katerega je z novim božanjem osrčil, in odšel iz jame, prepustivši ovce varstvu psov, in je stekel odonod.

IV.

Župan je v svojem vinogradu.

Ko ga je Andrejček brezuspšno iskal v njegovih bliž, ga zdaj zagleda tu z baskovsko čepico na glavi in v srcaji z dolgimi rokavi, ko se počasi prestopa od vrste do vrste in pozorno ogleduje zlate in škrlatne grozde ter že vnaprej računa, koliko mu bo vrgla prihodnja trgatve; zdaj smo namreč na koncu avgusta in trgatve je že blizu.

»Gospod župan!«

»Zdaj pa vem, kaj bom storil z medvedom!«

Tokrat se dečkov rezki glas prav dobro razloži. Gospodar se obrne in zagleda iz oči v oči pred seboj Giampaolijevega pastirčka vsega zapoplega; ker so dečkove sandale pregluševale šum njegovih stopinj, ga ni bil slišal, ko je prihajal.

»Lej ga! Si ti, mali? Kaj pa je?«

»Tole je, gospod župan, neki revež leži zelo bolan gori v gorovju.«

»Kdo pa je?«

»Tisti stari cigan, ki je včeraj kazal pleso žoga medveda na trgu.«

»Kje si ga videl?«

»V moji votlini.«

»V tvoji votlini? Imaš ka-li kakšno votlino?«

»Tako jo imenujem, ker samo jaz vem zanj.«

»Razumem; a kaj hočeš, naj storim za tvojega cigana?«

»Boji se, da bo umrl... Morda bi ga mogli rešiti.«

»Zato je treba zdravnika. Jaz ne morem nič storiti zanj.«

»Če bi morali vsakokrat čakati na gospoda zdravnika, bi bilo treba nekajkrat prezgodaj umreti. Predaleč stanuje in precej dolgo bi bilo treba hoditi ponj. Potem pa je tudi mogoče, da je zunaj na obiskih in ne bi mogel do večera priti.«

»In kaj bi tedaj mogla storiti?«

»Oh, vi, ki ste tako skušni, boste gotovo vedeli, kako bi se dalo pomagati temu ubožu, preden pride zdravnik!«

Dobro mnenje, ki ga je izrazil deček glede županove skušnje in njegovega znanja, prebudi na prijeten način v njem skrito samoljublje ter ga skloni k privoljivi, in to še tem bolj, ker je končno mož prav dobrega srca.

»Prav si storil, mali,« pravi, »vselej je treba storiti, kar je v naši moči, da pomagamo svojemu bližnjemu. Ne vem, ali bom mogel kaj pomagati tistemu bolniku, ampak vseeno me povedi k njemu.«

Oba se takoj odpravita na pot. Čilo jo režeta, vsaj kolikor to starejšemu od njiju dopušta trebušček in ne več posebno trdne noge, pa težavno vzpenjanje skozi grmovje in dračje.

Toda njuna hoja je vsekakor manj urna, kakor je bil dečkov tek po pomoč. Vrh tega ima zdaj dečko priložnost pripovedovati spetoma to in ono iz svojega razgovora s komediantom. Župan se močno zanima za vse, zlasti še zato, da more s prevetzo, da poslušaj, vsak hip prekiniti strmo pot in trenutno potegniti sapo vase.

»Pomislite, gospod župan, tisti človek mi je dejal, da čuti smrt pred seboj, pa me je prosil, naj prevzamem njegovega medveda.«

»Medveda ti je dal? Pa si ga sprejel?«

»Gotovo!... Preveč bi ga bil užalostil, če bi mu bil odklonil. Videl sem, da mu je bilo mnogo do tega.«

»In kaj boš storil z njim?«

To vprašanje, čeprav tako preprosto, osupne dečka, da se zamisli. Zares, kaj bo mogel početi s tistim medvedom? Ali se ga bo mogel poslužiti vsaj za to, da mu bo pazil na ovce? Žival bi mu mogla kvečjemu služiti za razvedrilo na paši. Zdaleci se mu nasmehne neka zamisel; zdi se mu, da že govori: »Hlo, Medo, zapleči... Povej mi, katera ovca v čredi je najlepša?«

To bi bilo tako zabavno! Ze zgolj ob tej misli se je Andrejček zasmejal sam pri sebi. Ampak župan ni nehal vpraševati.

»In s čim ga boš hranil?«

No, s čim ga bo hranil? To ti je že drugo nerodno vprašanje za mladega dediča. Zdaj se mu posveti misel.

»Lahko bom delil z njim svojo hrano.«

Župan se ob tem odgovoru uslavi in se sožutno ozre na dečka. Znano mu je, da je starejši Giampaoli grabežljiv in krut, in če dečko misli, da bo mogel deliti svojo hrano z živaljo medvedje velikosti in samogoltnosti, bosta morala pač oba tvegati, da bosta imela kaj malo za medzobe.

»Umrla bosta od gladu oba, dečko moj; ampak, recimo tudi, da se motim, kje pa bo žival čez noč? Mislim, da ne pod streho tvojega gospodarja.«

Tudi to je bilo res. Andrejček ni še mislil na to, kako bi nastanil Meda. Moj Beg! Kolikšne težkobe so združene z ureditvenjem poslednje želje umirajočega!

Župan je zaključil:

»Nisi dobil preveč pripravnega darila. Ampak pomiri se: tvoj cigan še ni umrl. Ti klateži vešdel niso kaj prida, imajo pa trdo kožo. Po mojih mislih jo bo tudi ta odnesel ter si pridržal svojega medveda.«

»To bi bilo nemara zares boljše zame; vendarle mu to želim predvsem zaradi njega.«

A medtem ko mrmra te besede, se ubožeč čuti nekam razočaranega; privadil se je bil že misli, da je Medo njegova last in mu bo v nekaj urah postal dober prijatelj.

»Je to vse? Ti je tako že kaj drugega?« je spet vprašal župan, radoveden kakor skoraj vsak človek na deželi.

»Podaril mu je tudi tale denar.«

S temi besedami vzame deček iz žepa ter pokaže zaklad, katerega zakoniti lastnik je postal.

»Bézi,« nadaljuje župan, »zdi se mi, da potemtakem ni tako slabo to klateštvo z medvedom.«

Izgovorivši te besede, mož umolkne, zlasti še, ker je pot vkreber vse napornejša ter zahteva vso njegovo pozornost. Toda dečko njegove zadnje opazke ni pustil vnenar; nasprotno, kakor brizg svetlobe je ta prebudila v njegovi otroški duši neko misel, okoli katere se je začela zdaj sukati njegova domišljija.

»To početej torej ni tako grdo,« si misli, »prav gotovo ne, ker prinaša človeku dober dobiček. Zakaj torej ne bi pustil očitarnu ter postal komediant, ko bo Medo moj? To ne bi bilo težko. Saj nisem ničesar na dolgu gospodu Giampaoliju; prej mi je on dolžan dnino za nekaj dni, ki pa mu jo rad spregledam. Nič me ne ovira, da ga ne bi smel zapustiti, kar sem v ostalem že sklenil davni. Po drugi strani pa zdaj poznam Meda, prepričan sem, da mu ugajam in da ne bo zahfeval ničesar drugega, kakor da bo stopal za menoj. Kratko malo, videl sem, kako je delal z njim njegov gospodar, in zdi se mi, da ga bom znal posnemati. Lahko pojdem z njim

»V moji votlini.«

šrom po svetu in bom spravljal tako skupaj denar, mnogo denarja, ki ga bom poslal svoji babici, da si bo kupila hišico z vrtom ali pa kakšno mirno vilo, da ji ne bo več treba delati. Pridobil si bom prostost, nezavisnost in mi ne bo več treba prenašati krutosti gospoda Giampaolija ali kakšnega podobnega gospodarja. Vse to pa, kajpada, če bo cigan umrl... sicer pa mu želim, da še dolgo časa hodi po svetu.«

Andrejček si ni mogel kaj, da ne bi odkril svojih misli županu. Že na prvem počivališču mu je dejal zaupno:

»Zdaj pa vem, kaj bom storil z medvedom.«

»Kaj neki?«

»To, kar je delal z njim njegov gospodar; plesati bo moral pred ljudmi, ki mi bodo to plačevali.«

»Ti? Tako majhen in šibek si, pa bi hotel iti sam naokoli?«

»Precej krepkejši sem, kakor sem videti, razen tega pa se ni zraven tako močnega tovariša, kakor je Medo, ne bo nikogar bati.«

Župan se je nasmehnil sam pri sebi in menil, da bi bilo tako življenje ne glede na njega nevarnosti, morda res boljše od tega, ki ga ima dečko v Ramonteghiju.

»Kolikšen pogum!... Toda čas imaš, da še premisliš vse to, dečko moj; nobenega dokaza še nimamo, da mora žival pripasti tebi, in povsem umerjeno bi mogli reči v tem primeru, da ne smeš prodajati kože, dokler še nisi ubil medveda.«

(Nadaljevanje prihodnjit.)

NAŠI MALI

REPINČEK

norček

VII.

Pravijo in pripovedujejo, da je mati nekega dne poklicala Repinčka k sebi in mu resno takole govorila:

»Poslušaj, sinko moj! Zdaj nisi več otrok in moraš misliti na to, da se boš sam preživljal in sam zase skrbel. Kaj bo iz tebe, če mene nekega dne več ne bo? In pa, saj te mora biti aram, da te nihče ne cení in ne spoštuje. Delaj in pobrigaj se, da si izbereš kakšen poklic kot vsi drugi ljudje.

Repinčka so te besede hudo prizadele in sklenil je, da si poišče delo. Toda hotel si je izbrati poklic, ki bi mu bil všeč in ki predvsem ne bi bil preveč naporen.

Da bi šel za zidarja, mu ni dišalo. Preveč bi se umazal na visokih stavbah in njemu se je rado vrtele v glavi. Ali bi šel za čevljarja? To še manj. Da bi ves božji dan sedel na trinožnem stolčku in dreto vlekel, brrr, kaj takega pa že ne! Da bi šel za tesarja? Nemogoče. O kovatu se še menil ni, krojač je imel še slabše delo. In to ne in ono ne in tretje tudi ne. no, tako so minuli nekateri dnevi in on še vedno ni našel poklica, ki bi mu bil všeč.

Mati ga je vsak večer, ko sta sedela pri mizi, vprašala:

»No, Repinček, si že kaj našel?«

»Ne še, mati! Ampak jutri pa prav gotovo.«

In ker Repinček ni mogel priti na jasno sam s seboj, je sklenil, da se bo predal slučajju. Prosil je mater, naj mu pripravi bisago.

»Kam boš pa šel?«

»Ne vem.«

»In kaj boš delal?«

»Ne vem.«

»No, torej?«

»Torej, bom že kaj. Pripravite mi bisago. Ne bo vam žal.«

Uboga mati mu je pripravila bisago in preden se je zdanilo, je Repinček odpotoval.

Sam ni vedel, kam gre, zakaj gre, kaj mu je v mislih. Šel je z doma na slepo srečo, da bi dokazal, da je tudi on kaj prida na avetu.

Hodil je in hodil in srečal lepega moža s črno brado. Bil je oblečen kot knez in ko je srečal Repinčka, ga je vprašal:

»Dobri mož, povejte mi, po kateri poti pridem v mesto.«

Repinček se je vljudno odkril in odgovoril:

»Prav žal mi je, toda... res ne vem.«

»Kam greste pa vi.«

»Kamor me noge nesejo.«

»Oj, oj, oj! To ste prebrisaní! Kako pa vam je ime?«

»Repinček.«

»In kaj ste?«

»Zdaj še nisem našel primernege posla...«

»Pa da, že ste ga našli, pravim vam. Na vaem božjem svetu je samo en človek tako pameten kot ste vi. In to ste vi sami, Repinček. Vaš posej mora biti, da ste za norčka. Rojeni ste edino za ta po-

klie. Kar poizkusite...« In medtem, ko je govoril, se je mož na vse grlo krobotal.

Repinček je bil ves zmešan in ker ni vedel, kaj naj stori, se je pričel še on smejati in smejal se je še potem, ko je gospod že odšel. Nato pa je takole sklepal pri sebi: »Ta gospod mora biti gotovo kak modrec. In kot tak ima seveda prav. Zares nič drugega kot norček moram postati.«

Podal se je znova na pot in je stopal počasi in umerjeno, ker si je mislil, da tako bolj inenitno izgleda. Prišel je mimo potečka in si je dolgo ogledoval svojo sliko v čisti, mirni vodi. Dognal je, da je njegova glava za norčka kar pravšna, obleka pa kar nič primerna. Najprej se mora torej preobleči. Toda, kako naj to stori, če pa nima božjega v žepu? To je bilo zlo. Kaj naj napravi... kaj naj napravi... kaj naj napravi...«

Mislil je in mislil in se slednjič domislil, da bo šel in si naročil pri rokodelcih, kar potrebuje, plačilo bo pa obljubil za jutrišnji dan. Potem se bo že videlo.

Kakor rečeno, tako storjeno. Šel je in prišel v neko mesto. Najprej je poiskal čevljarja in ga takole nagovoril:

»Gospod čevljar, potrebujem par čevljev, ker sem nocoj povabljen h kralju. Če mi jih daste, vam jih bom jutri plačal.«

Čevljar se je bal zameriti kralju, ki bi mu gotovo štel v zlo, če ne bi postregel njegovemu gostu in je dal Repinčku čevlje.

Ker se mu je pri čevljarju tako lepo posrečilo, se je Repinček podal še h krojaču in mu prav tako govoril kot čevljarju. In dobil je novo obleko, resnično krasoto. Tako se je oskrbel se z vsem drugim, kar je rabil.

Tako nalepotičen si je Repinček domišljal, da je zares prebrisanec, kakor mu je rekel neznanec. Zdaj je moral le še kako uganiti, da mu ne bo treba plačati vseh teh lepih reči.

To pa ni bilo lahko. Toda prebrisan človek ne pozna zaprek. Mislil je in mislil in res se je domislil.

Zvečer, ko je bilo vse mesto na prostem, da se naužije svežega zraka, je Repinček mahoma obupno zakričal in padel na tla, kot bi bilo vanj treščilo.

Takoj se je zbrala okoli njega velika gneča in novica, da je na cesti umrl neki tujec, se je kot blisk razširila po vsem mestu in je prišla na ušesa tudi Repinčkovim dobaviteljem. Hiteli so, da vidijo, ali ni ta tujec mar oni človek, kateremu so prodali svoje blago.

Komaj so ga spoznali, so ga nekoliko pomilovali, potem pa so rekli:

»Ubožec! To in to bi mi moral plačati, pa sedaj ne bom več o tem govoril.«

Tako so se skoraj vsi odpovedali svojemu plačilu na preveliko Repinčkovo veselje.

Zadnji je prišel klobučar, majhen, kriv, grd možiček, drobnih in hudobnih oči. Ta ni govoril kot drugi, ampak si je ogledal Repinčka od vseh strani, nato pa je rekel sam sebi: »Ta smrt se mi ne zdi naravna, in ker se je že nočilo, se je delal, kakor bi šel tudi on domov, v resnici pa se je skrtil, da ga nihče ni videl.

Znočilo se je in trg se je spraznil. Tedaj je Repinček najprej odprl eno oko, nato še drugo, se počasi obrnil na desno in na levo, da bi se prepričal, da je v resnici sam. In ko je bil o tem

prepričan, se je dvignil vriskaje veselja, da se mu je posrečila njegova burka. Toda njegovo veselje je bilo kratko. Trda roka ga je zgrabila za ovrtnik, nato pa so prišle padati batine po njem.

»Aha, si me hotel ogoljufati? S tem neumnim obrazom? Na, vzemi... vzemi...« in pritiskal je, kar se je dalo.

Repinček se je hotel ustavljati, toda kaj kmalu je moral prositi usmiljenja:

»Dosti... dosti... saj vam vrnem, kar hočete. Tu je čepica, vzemite jo... tola nehaite... nehaite... ne morem več prenašati...«

»Tudi plašč — in sezuj se, kar brže!«

»Tu imate... tu imate...«

»In suknja... in hlače... pas... in nogavice...«

Tako je šlo dalje, dokler ni stal Repinček v samih srajci na cesti.

»Kako naj grem pa sedaj domov?« je jokal Repinček.

Po nogah, je odgovoril mož in pri teh besedah je odšel in odnesel s seboj vse Repinčkove reči ter izginil v temi.

Repinček je še nekaj časa jokal in tarna, nato pa se mu je zdelo prav, če se obrne proti domu, nag, kakor je bil, in kar je še hujše, brez slehernega poklica; zakaj edini, za katerega se je zdel sam sebi pripraven, mu je splaval po vodi.

KONEC

Iz narave

Plemeniti proletarec

Narodi, ki so bili v stalnem stiku z naravo, razne pojave, ki jih niso razumeli so tolmačili kot nadnaravne, razne živali pa, ki so jim bile škodljive ali koristne, so imeli za poslance bogov, ali pa so jim izkazovali kar božje čiščenje. Razvijajoča se kultura in zlasti krščanstvo je polagoma odpravilo razne zmote, toda tu in tam so le še ostali spomini na nekdanjo vero prvotnih narodov. Ti spomini so ili skozi rodove in so prišli celo do nas, ki jih, ker smo izgubili stik z miselnostjo starih, ne razumemo več.

Če ste kdaj videli sliko egipčanskih krst, v katere so polagali mumije, ali pa ste brali knjige, ki opisujejo življenje in navade Egipčanov, ste med okraski, ki kraste te krste, ali navadami, ki jih opisujejo knjige, opazili velikega hrošča. S srednjimi nogami drži kroglo, dočim ima podobno kroglo med zadnjimi nogami. Čeprav je hrošč na slikah živo barvan, lahko spoznamo v njem po tipih tipalkah, dolgih ukrivljenih nogah, katere prve imajo močne zobe, Egipčanom svetega skarabeja.

Teža hrošča so Egipčani silno častili. Med razvalinami egipčanskih mest najdemo nešteto ostančkov, bodisi dragocenih kamnov, pa tudi iz gline, kovinskih kakor zidanih, na mumijah, v amuletih itd., ki nam predstavljajo teža svetega hrošča.

Zakaj so Egipčani tako častili teža komaj 35 milimetrov dolgega hrošča? Zivalica se hrani z gnjivimi snovmi, z odpadki itd in ker nastopa v velikem številu, skrbi za snago. S svojimi kijastimi tipalkami, zavoha že 1 km daleč gnoj. Urno prihite v veliki množini od vseh strani na veselo pojedino. Toda, le če je res lačen, tre takoj, sicer si napravljaja zalogo. Iz gnoja jemlje precej velike kose, jih objame z nogami in napravljaja velike krogle, ki jih spravlja v kako skrivališče. Krogle poriva tako, da zasadi kremplje dolgih zadnjih nog v kroglo, se opre na srednji par nog, sprejme pa uporabljaja za vzvod ter se pomika ritensko proti skrivališču. Na težjih prehodih si pomagajo hrošči vzajemno, prav tako pa tudi krajejo drug drugemu napravljene zaloge krogel. Ta skrivališča so napravljena

(Nadaljevanje spodaj na 11 strani.)

ORJAŠKA BOLHA

ZGODOVINA IMENITNE IZNAJDBE

Slo je h koncu 16. stoletja. V holandskem trgu Middelburg je stala delavnica slovečega brusilca Johanna Jansena, ki je kakor malokdo znal brusiti steklo in steklene leče za naočnike. V delavnici je vse pridno delalo, zakaj pod večer so pričakovali, da se vrne s svojega popotovanja v Rim, Neapelj in Benetke sam mojster, kateri je bil pred več meseci odšel tjakaj. V Rimu si je sloveči mojster med tamkajšnje duhovščino pridobil mnogo novih odjemalcev, takisto pa v Benetkah med tamkajšnjimi trgovci. Zakaj v tistih časih so ljudje naočnike od sila čislali, ker so bili velika redkost, čeprav so jih tudi kakrat mnogo potrebovali. Mojster Jansen naočnikov sicer ni sam iznašel, pač pa je znal steklo za naočnike tako imenitno brusiti, da so njegovi izdelki bili kar popolni ter so sloveli ne le po gradovih, temveč tudi po bogatih meščanskih in patricijskih hišah. Mojster se je tistega večera srečno vrnil.

Nekaj dni se je s svojim sinom, ki je bil njegov najboljši pomočnik, v štirivprežnem trgovskem vozu, ki je bilo na njem naloženih vse polno zabojev in skrinj, vozil v bližnji Haarlem na semenju. Spremljala sta ju dva hlapca na konjih. In na tem popotovanju je mojster Jansen svojemu sinu Cahariju zaupal skrivnost svoje najnovjše iznajdbe.

Pomakniva se bolj noter v voz, Caharija, pokazem ti nekaj novega, česar še nikdar nisi videl: je nenadno spregovoril oče.

Pod platneno streho je oče iz zaklenjene in močno okovane skrinje potegnil manjšo skrinjico ter dejal:

»Zdaj me pa dobro poslušaj, sin! V Florenci sem kupil fino brušen krasen dragulj iz starogrških časov. Na tej starogrški umetnini je s silno majkono pisavo nekaj tako drobno napisano, prav za prav vrezano, da tega niti z našim najbolj fino brušenim steklom nistem mogel prebrati. Domišljal pa sem se: kaj pa, ko bi nad prvo lečo položil še drugo? Pogledal sem res skozi obe leči ter sem se kar prestrašil.«

»Zakaj pa, oče?«
 »Zato, ker sem zdaj kar nenadno videl pred seboj jasno in različno vse vrezane črke. Zakaj obe leči sta tisto pisavo večkrat povečali.«
 »To je pa res čudno! — Dve leči, praviš, da si položil drugo nad drugo?«

»Dve, da. Vsako en pret vsakebi. Tako sem iznašel imenitno napravo, ki mi omogoča, da jasno in različno vidim tudi take male stvari, ki bi jih sicer s prostim očesom komaj še razločil. Nato sem poskušal in poskušal. V tejje mali skrinjici, poglej, je zdaj skrit sad mojega truda! Poglej in občuduj!«

Mojster Jansen je iz lesene skrinjice potegnil poslažno bakreno cevko, ki so jo nosili trije medicinski delinci. Te tri morske ribe pa so bile pritrjene na slonokoščeni mizici.

na primernih peščenih krajih. Jama je za pest velika. V to jamo spusti kroglo skozi ozek rov, narkar se poda še sam vanjo. Nato se začne pojedina. Zival ne odneha prej, dokler ni vse kroglo, ki jo je načela, požrla. Črevo je zelo dolgo in more gnoj dobro prebaviti.

Nekdaj so mislili, da polaga v to kroglico po eno jajce, toda znanstveniki so dokazali, da temu ni tako. Jajčeca leže samica v precejšnje postelje, ki jo napravi v rahlih tleh. To skrivnišče postelje z ovcjarko, ki je bolj redilen in lažje prebavljiv. Iz ovcjarka napravi drobno, lepo obdelano hrusko, ki se že po obliki in izdelavi razlikuje od zaloge. Jajčeca položi v jamico, ki jo napravi na srednjem, ožjem delu te hruske. Tu ima več zraka kot drugod. Ličinka najde hrano že pripravljeno, in sicer tako, da je mehkejša hranilo v sredini kroglje. cer tako, da je mehkejša hranilo v sredini kroglje. cer tako, da je mehkejša hranilo v sredini kroglje. cer tako, da je mehkejša hranilo v sredini kroglje.

Epipčani so občudovali tega hrošča, ker tako skrbi za svoje potomstvo, občudovali so v njem pa tudi vztrajnost. Zato so ga tako častili, mu nadeli sveto ime in ga upodabljali na raznih predmetih.

Toda vse izkazovanje časti, ni spremenilo načina življenja tega hrošča. Skozi tisočletja se hrani na isti način, z odpadki in gnojem.

»No, le poglej, Caharija, ter občuduj!«
 Oče je naravnal cevko, sin je pogledal vanjo, pa se je takoj ves prestrašen zdrnil.

»Kakšna pošast pa je tu notri, oče! Kakšno strašilo? Ali si mar samega budiča zapri v to luknjico?«

»Ne bodi otročji, dečko! Tisto, kar vidiš tukajle notri, ni prav nič drugega kakor navadna skočica, ki jo poznaš — bolha je!«

»Tale grda kosmata zverina — da bi bila bolha? Ni mogoče!«

»Nič drugega kakor bolha, dečko neumni! Prav navadna bolha, ki se po latinsko imenuje pulex. Teško sem jo ujel v kožubu našega kučka, nakar sem jo mrtvo pravilno naravnal ter jo pritržil na ogledalec, ki je na dnu te luknjice, skozi katero gledaš.«

»To je čarovnja, oče, gola čarovnja, nič drugega ne more biti!« se je čudil sin.

»Še daleč ne! To je znanstvena iznajdba, ki bo največjega pomena za svet. Tole napravo z dvojnimi lečami sem imenoval »mikroskop«, kar bi se po domače reklo »drobnogled«. Danes ga hočem v Haarlemu pokazati našemu vojvodu Albrehtu.«

V vojvodovi palači v Haarlemu se je zbrala velika družba holandskega plemstva, ki je prišlo gledat, kakšno iznajdbo bo mojster Jansen pokazal vojvodu. Vse je bilo napeto, ker radovednost je vse kar razganjala. Ko je napočil tisti veliki trenutek, je vse utihnilo in čakalo, kaj bo iz tega.

In kaj se je zgodilo?

Ko je visoka gospoda pogledala skozi luknjico v drobnogled, se je vse prestrašilo. Ena izmed dvornih dam je od groze celo omedlela. Saj tudi ni čuda, ko pa je v tisti mali posodici vsakdo zagledal velikansko grdo in kosmato zverino. Še bolj jih je vse pretreslo, ko jim je mojster Jansen zatrjeval, da tista zverina ni prav nič nevarna, marveč le čisto navadna bolha, kakršna vnaših tako trapi uboge ljudi. Kar verjeti niso mogli, da bi jih taka zver nadlegovala in pikala. Sin Caharija, ki je z očetom bil pri tej prvi predstavi, je jasno videl, kako so se nekatere imenitne gospe in gospodje začeli skrivaj praskati. Tako silno je ta pogled vse prizadel.

Zdaj se dvigne sam vojvoda Albreht ter spregovori te besede, ki so bile besede pohvale, vendar zgodovina nič ne govori, ali se jih je mojster Jansen kaj hudo razveselil:

»Poslušajte, mojster Jansen! Tole čudovito reč mi morate podariti!«

Le te besede je spregovoril vojvoda, besede velike pohvale, nakar je samo pomignil strežaju, mu izročil drobnogled ter ga velel odnesti s skrinjico vred v svoje sobane. Nato je s prsta snel dragocen prstan ter ga izročil mojstru v znamenje knežje zahvale za darovani izum.

Tisti prvi drobnogled, ki ga je bil h koncu 16. stoletja izumil holandski mojster Johannes Jansen, je potem v zgodovino doživljal še čudno usodo.

Vojvoda Albreht se je potem dolgo časa rad igraček s tem mikroskopom ter v njem občudoval orjaško bolho. Vsakemu gostu jo je hitel kazati, kadar koli je imel tuje goste. Nazadnje pa se je vojvoda naveličal te igrače. Zato jo je že več let podaril angleškemu kralju, ko je pri njem užival gostoljublje. Tudi angleški kralj te igrače ni dolgo gostil, marveč jo je podaril svojemu dvornemu matematiku Korneliju Drebbelu. Ta je drobnogled podaril nekemu svojemu sorodniku. Ko je to leta 1622. iz Kölna romal v Rim, je drobnogled vzel s seboj na pot. V Rimu je potem drobnogled daroval tedanjemu papežu.

Tako so Jansenovo iznajdbo, dobili v roke pa-peževi učenjaki, ki pa si sprva niso bili na jasnem, kaj bi bilo. Zgodilo se je namreč bilo, da se je dno v cevki med tolikim popotovanjem premaknilo. Ko so rimski učenjaki gledali skozi luknjico v drobnogled, niso v njej nič čudnega videli. Zato so stvar odložili.

Sole sloveči zvezdoslovec Galileo Galilei se je začel zanimati za ta drobnogled, nakar ga je popravitil in dno pravilno naravnal. Tako je po dolgih letih tista strašna bolha spet začela strašiti radovedne gledalce.

V holandskem trgu Middelburg pa še danes stoji spomenik Johannesu Jansenu, ki so ga bili postavili Holandci v zahvalo in slavo izumitelju prvega drobnogleda.

V rožah je zdravje

Sladki Janež — pimpinella anisicum je orientalska rastlina, ki jo pri nas sejejo po vrtovih kot zdravilno zel, katore seme se rabi v zdravilstvu in v kuhinji. Kadar prično stebila rumeneti in dobivajo plodovi temno barvo, izpulimo rastline iz zemlje, jih povežemo, razpobesimo, da se posuše in omlatimo. Seme vsebuje janeževo, eterično in težko olje in še druge snovi.

Janežev čaj greje želodec in pospešuje prebavo, zdravi krče, zaslišena prsa in pomaga pri napenjanju. Pri teh boleznih skuhamo obaro iz 7 g zdrobljenega semena na pol litra vode.

Janežev čaj pa dajemo tudi pri šibki menstruaciji in doječim materam, ki imajo premalo mleka. Za koliko napravimo izvrstno zdravilo, če skuhamo janeževo in koprčevo seme. Pri bolečinah v trebuhu kuhamo prašek janeževega semena na mleku.

Prašek sam, zmešan s lakdorjem, učinkuje kot čaj in ga rabimo posebno zoper kolcanje.

Janeževo olje, ki ga jemljemo na sladkorju 4—6 kapljic, zdravi škorbuto. Tudi pri naduhi, driski in grizli je janeževo olje zelo učinkovito.

Janeževa tinktura. 15 g zmletega janeža namakamo 24 ur v 80 g vode in 80 g spirita ter večkrat dobro pretresemo. Po tem času tekočino ocedimo, filtriramo in shranimo v dobro zaprto steklenico. Janeževo tinkturo jemljemo za iste bolezni namesto čaja.

Janeževino. 1 l dobrega belega vina, 30 g janeža in 30 g komarčka zdrobimo in namakamo 24 ur v vinu, ki mu dodamo še olupke ene limone. To vino pijemo po kozarčkih proti slabi prebavi.

Divji Janež — pimpinella saxifraga raste po suhih travnikih, bregovih, ob potih itd. Korrenine, ki jih izkopljemo v tretjem letu, vsebujejo mnogo eteričnega olja, pimpinelina, sladkorja, beljakovin in soli. Čaj iz korrenine vzbuja tek, pospešuje izločanje sline, čisti pljuča in želodec. Ker žene ta čaj močno na vodo in pospešuje potenje, zdravi tudi čedvice, mehur in odpravlja kamne. Izorno zdravilo je tudi zoper pučko.

Pri dolgotrajni zaslišenosti pljuč in pri naduhi pijemo po žličkah čaja, ki ga skuhamo iz 15 g korrenine in pol litra vode. Tudi kronični bronhialni katar, motnje v prebavilih, črevesju in želodcu zdravimo s čajem korrenin divjega janeža.

Prašek iz korrenin se priporoča pri zaslišenosti želodca, in sicer ga jemljemo dvakrat na dan po 1 g.

Dobro belo vino zavremo ter vanj stresemo primerno količino zdrobljene korrenine divjega janeža ter pustimo, da vre 10 minut. Nato vino odstavimo, čez dve uri pa filtriramo.

Pri zgagi in hripavosti jemljemo tinkturo, ki jo napravimo prav tako kot pri sladkem janežu, in sicer 10—20 kapljic na sladkorju.

Koprec, komarček — foeniculum officinale gojimo pri nas po vrtovih radi dišavnih plodov. V zdravilstvu rabimo navadno le plod — fructus foeniculi in olje, ki ga pridobivamo iz semena oleum foeniculi. Komarček vsebuje poleg koperčevega in eteričnega olja še anetolom, fenonhom, več soli, sladkorja itd.

Ko se pokažejo na plodovih sive proge, poročemo kobule, jih povežemo, posušimo in nato omlatimo.

Čaj koperčevega semena — 10 g na četrt litra vode — rabimo zoper prsne bolezni in prehlad. Odganja tudi vetrove, pomiri krče v trebuhu, napenjanje in koliko. Pijemo ga tudi proti lenivosti prebavil pri ledvičnih boleznih ter krčih v želodcu in črevesju. Prašek iz koperčevega semena prežene vetrove. Koperčevo olje učinkuje na isti način kot čaj. Jemljemo ga 1—5 kapljic na sladkorju.

Zunanje rabimo koperčevo čaj kot zdravilo za šibke oči. V četrt litra vode zavremo pol žličke zdrobljenega koperčevega semena in s to tekočino umivamo oči, polagamo nanje v čaj namočene platnene krpice ali pa držimo oči nad soparo.

|| ZA FANTE OD FARE ||

IZ DNEVNIKA ŠPORTNIKA TOMAŽA

Prvič v letalu

Prišla je spet nedelja, ko imaš časa od zore do mraka, ko so ure čisto tvoje in lahko delaš, kar hočeš. Tomaž je bil prvi na nogah, Komaj je odprl oči, se je oziral proti oknu, kakor da vprašuje sonce in oblake, kakšen dan bodo podarili zemljanom. Šibko jesensko sonce je zlatilo borova drevesa, na trati pa je še ležala tanka plast slane. O, lep dan bo, jasno bo, je ugotovil Tomaž in budil Hermana.

»Hei, Herman, da ne boš zaspal, dogovorjena sva ob desetih v stadionu!«

»Greš spet k maši?« — »Grem. Pri kavi se bova dobila!«

Z dolgimi koraki je krenil Tomaž skozi gozdiček, preskakoval robidovje in hitel v mesto. Bil je razburjen kakor otrok v pričakovanju nečesa novega. In ne zaman. S Hermanom se je dogovoril za prvo vožnjo v letalu. Nikoli se ni sedel v letalu, gledal jih je dan za dnem, kako so švigala po zraku, kako se vzpenjala nad oblake, priložnosti za vožnjo pa doslej ni bilo.

Kakšen mora biti občutek, ko sediš v brenčnem plitju, ki drvi sto korakov po tleh, za tem pa se dvigne in vzpenja v prostore, ktere je namenila narava le blisku in gromu, vetru in viharju in kvečjemu še planinskim orlom! Kakšna je neki zemlja, če jo gledaš naravnost pod seboj z višine dveh ali treh tisoč metrov!

Pri maši je bral Tomaž iz svojega rdečega kri-rskega molitvenika, večkrat pa se je zalotil pri mislih na modro nebo, skozi katero šviga drobno letalo. V duhu je slišal brenčanje in čutil ozračje polno sonca. Po opravljeni dolžnosti je hitel spet v stadion, kjer sta se našla s Hermanom pri kavi. Použila sta dober nedeljski zajtrk — mehko kuhano-iaice, kruh z maslom in škodelico kave, za tem pa krenila na vlak in se odpeljala na letališče.

»Niste še bili v zraku? Zavidam vas za užitek, ki ga ima človek, ko sede prvič v letalu,« je govoril pilot, ko se je seznanil s Tomažem. Še to je dodal, da jih bo zeblo in da nima površnikov za goste. »Samo visoko poženite in dalec,« je odgovarjal Tomaž in se samo smejal.

Letalo je zabrnelo, propeler se je začel vrteti. Brenjenje se je spremenilo v neko čudovito rjovenje, na propelerju pa si videl še samo dva snopa sončnih žarkov. Letalo je zdirkalo par sto korakov po ravnem, na enkrat pa se je dvignilo; ni bilo več tresljajev, mehko je plaval po značnih blazinah. Daleč naokrog se je sklaniata trava kakor žitno polje v vetru. Že so bili nad hišami in nad dreviem. Vzpenjali so se vedno višje in višje. Tomažu se je zdelo, kakor da sedi na stolu, ki ga neznana moč odriava navzgor.

»Kako velik je svet, kako velik!« je govoril Tomaž, ko ga je gledal naravnost pod seboj z višine tisoč metrov. Kako lepo je v tem ogromnem prostoru nad zemljo! V daljavi je izginalo morje mestnih hiš s štrlečimi zvoniki, kupolami in tovarniškimi dimniki, ki so bili videti kakor prillikovci. Ah, te barve, ki jih opazuješ v leseni: rdečkasti gozdovi, rumenkasta strnišča, travniki vseh mogočih zelenih barv in drobne hišice, bele in rdeče! Vmes se pretakajo srebrne reke, med polji in vasmi pa se vijajo ceste in pota kakor nitke na pajčvini. Tomaž je komaj še ločil ljudi tam spodaj; bili so neznamiti kakor mravlje.

Letalo se je vzpenjalo vedno višje. Počasi je skakljal kazalec višinskega merila navzgor: 2300 m, 2400 m, 2500 m. Kmalu bomo dosegli višino Triglav! Tu pa tam je vztrepetalo in se spet nagnilo kakor v ovinkih. Že je brnelo skozi velik bel oblak in že je bilo spet v neskončni svetlobi, da so zabolele oči. Ni bilo več videti zemlje: nad brnečim plitjem se je razgrinjalo neskončno ozračje, spodaj pa je mirovala srebrnobela gmota oblaka. Ta pu tam

je bila odprtina, skozi katero si videl košček zemlje, tisočkrat pomanjšane.

Kmalu se je začelo letalo spet spuščati. Tomaža je ščegetalo okrog želodca, Herman pa je zaman čakal na pojav »morske« boleznii, da bi se smejal na račun tovariša. Čim bolj se je letalo približevalo zemlji, tem večja se je zdelala hitrost. Tomaž je bil ves čas pri oknu, da bi se naužil občutka, ko gledaš ceste in drevored, hiše in poljske pravokotnike naravnost pod seboj. Zaželel si je, da bi se znašel nad bistro Savinjo, nad skalnatim Konjem in travnato Lisco: »Kako lepo bi bilo razgledovati se po domačem kraju s take višine!«

Približalo se je letališče. Orjaški plitč se je spustil nad hiše in drevje in se v dolgem loku pognal na ravnino. Veter propelerja je polezel travo, letalo je poskočilo, dotaknilo se je zemlje. Ko je stopil Tomaž spet na trdno, so se mu zdele noge nenavadno težke, svet pa lep, kakor da bi ga že dolgo, dolgo ne bil videl.

PRAVNI NASVETI

Vožnja s tricikljem. L. F. Zelo neprevidno ste ravnali, ko ste si izposodili tricikelj, in se brez dovoljenja z njim vozili. Četudi bi vam bil lastnik dal svojo dovolilnico, bi vam to nič ne pomagalo, ker se s tujo dovolilnico tudi ne bi smeli voziti. Ne morete se torej pritoževati na lastnika triciklja, češ, da je on zakrivil, da so vam tricikelj zaplenili, ker vam ni dal svoje dovolilnice. Vi ste kršili dotične predpise in bi vas lahko zadela stroga kazen. Za take kršitve je predpisana kazen zapore do dveh mesecev in denarna kazen do 5000 lir. Vselej se odredi tudi zaplemba triciklja. Kar se pa tiče zneska, ki ga je dal vaš prijatelj lastniku triciklja kot garancijo, da mu boste tricikelj vrnili, česar pa sedaj ne morete, ker vam je bil zaplenjen, vam povem tole: po našem mnenju je bila izposodbena pogodba neveljavna in ravno tako je bil neveljaven dogovor glede garancije, ker oba dogovora nasprotujeta odredbi Visokega komisarja, po kateri je vožnja s triciklji brez posebne dovolilnice prepovedana. Zato bi mogel vaš prijatelj zahtevati od lastnika triciklja vrnitev varščine. Tudi lastnik triciklja je moral vedeti, da se vi brez dovolilnice ne smete voziti in da vam bo tricikelj zaplenjen. Ker pa sami pravite, da je od lastnika triciklja nemogoče kaj dobiti, ker ničesar nima in ker je odsel iz vašega kraja, bo pravično, da vi in vaš prijatelj trpita vsak polovico škode. Saj sta obadva zakrivila, da je prišlo do tega, da ste se brez dovolilnice s tujim tricikljem vozili. Morila bi tudi sodišče tako razsodilo, če bi vas prijatelj tožil na povračilo škode, ker ne more doseči vrnitev varščine.

Odgovor »G.« Iz vašega vprašanja moremo posneti, da gre ali za kakšno tihotapstvo, ali pa za navadno goljufijo. Za točen odgovor bi bilo potrebno, da nam še marsikaj poveste. Pa ni morda blaga zaplenila oblast? Zakaj naj bi kupce zaradi te kupčije izgubil državno službo? Vse to in še drugo bi bilo treba pojasniti. Svetujemo vam, da stopite k odvetniku, ki mu boste lahko zaupali vse skrivnosti omenjene kupčije, nakar vam bo mogel svetovati.

Nizka najemnina. V. K. I. Nobenih drugih dohodkov nimate, kakor najemnino, ki jo dobivate za stanovanja v svoji hiši. Življenjske potreščine so se tako podražile, da z najemnino ne morete več živeti. Vprašate, kako bi dosegli povišanje najemnine na znesek, ki odgovarja sedanjim razmeram. — Za enkrat ne morete glede zvišanja najemnine ničesar doseči, ker je vsako povišanje najemnine prepovedano in kaznivo.

Višje šole za žene in matere

Strokovnjaki v Berlinu so nedavno razpravljali o višjem šolstvu nemških deklet. Sklenili so, da bodo dekliške višje šole »odslej« vzgajale dekleta predvsem za dobre žene in matere. Tudi vseučilišča bodo morala upoštevati poseben ženski značaj. Latinščina bo na dekliških šolah obvezna, številno učnih ur kemije bodo zvišali in zgodovina bo poglobljena z ozirom na kulturo.

Naročite se na II. letnik »Slovenčeve knjižnice«!

Program za II. letnik »Slovenčeve knjižnice« je tako pester in bogat, da bodo naročniki našo knjižnico in prijatelji lepega, dobrega čtiva naravnost presenečeni. Novost je tudi v tem, da bodo knjige, namesto vsakih 14 dni kakor v prvem letniku

izhajale trikrat na mesec.

Tako bomo izdali v II. letniku 36 knjig — razen še dveh nagradnih.

Romani, povesti in mladinske knjige so izbrane izmed naših domačih avtorjev (Jalen, Plestenjak, Krivic, Kunstelj, Beličič, Šali, Levstik, Trdina, Kersnik), kolikor je bilo mogoče dobiti, in skoraj iz vseh evropskih slovstev. Posebno iz italijanščine (Dante, Fogazzaro, Nicodemi, Milanese itd.), nemščine (Federer, Handel-Mazetti, G. Le Fort), francoščine, angleščine. S po eno knjigo so zastopani pisatelji Puškin, Gogolj, Ljuskov, z dvema knjigama pa češka in slovaška književnost, z eno pa Hrvaška, Srbija, Bolgarija, Ukrajina, Norveška, Finska, Švica itd. Avtorji so izbrani od najstarejših do najnovejših.

Knjige II. letnika »Slovenčeve knjižnice« bomo začeli izdajati že septembra meseca, najkasneje pa 1. oktobra — zopet z našim znanim slovenskim pisateljem Janezom Jalenom, ki piše trilogijo iz dobe pred naselitvijo Slovencev v naših krajih nalašč za »Slovenčeve knjižnice«. Delo bo nosilo naslov »Bobrit. Prva knjiga pa naslov »Samc. Prvo poglavje te knjige je izšlo že v Domu in svetu.

Naslove knjig bomo objavljali od časa do časa, kakor bodo pripravljene.

Poskrbljeno je, da ne bo nikakih zamud in bodo knjige izhajale redno vsakega 1., 10. in 20. v mesecu.

Vsak reden naročnik II. letnika »Slovenčeve knjižnice« bo dobil dve lepi knjigi za nagrado.

Vsaka knjiga, broširana, za redne naročnike stane samo 6 lir. V prodaji po knjigarnah in trafikah bodo cene tudi višje.

Naročite se na »Slovenčeve knjižnice«, s tem boste dali dela in kruha številnim tiskarskim in drugim delavcem in njihovim družinam.

V polplatno vezane knjige bodo stale: na navadnem papirju za redne naročnike à 13 lir, v nadrobni prodaji à 15 lir.

V platno vezane knjige bodo stale: na antičnem papirju za redne naročnike à 20 lir, v nadrobni prodaji à 25 lir.

Takoj naročite »Slovenčeve knjižnice« pri naših inkasantih, pri podružnicah ali pri glavni upravi Kopitarjeva ulica 6, Ljubljana, ali pa enostavno z dopisnico na Upravo »Slovenčeve knjižnice, Ljubljana, Kopitarjeva ulica 6.

Biti naročnik »Slovenčeve knjižnice« pomeni opravljati veliko in lepo socialno in kulturno delo!

Mali oglasnik

Pristojbina za male oglase se plačuje naprej.

Smrekovo čreslo

lepo, zdravo suho in jezično kupi vsako količino usnjarna Lavrič J., št. Vid pri Stični, Ljubljana

Dva šivalna stroja

»Singer« z okroglim čolnikom in pa nov »Pflaff« krojaški, na prodaj. Zamenjam tudi za čevljarski levo-ročni stroj. Rožna ulica št. 15, Ljubljana.

Kmečko dekle

sprejem. Močnikova ul. št. 13, Ljubljana.

Oglasijte v Domoljubu!